HUMAN RIGHTS360°

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ «ΧΡΥΣΗΣ ΑΥΓΗΣ»

ΣΥΓΓΡΑΦΗ/ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΜΠΑΓΙΑΝΝΗΣ & HUMANRIGHTS360

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. Προοίμιο 03

II. Πρόλογος 04

III. Μεθοδολογία -Δομή 05

IV. Το Ρατσιστικό έγκλημα και η τιμωρία του στο Νόμο 07

V. Τα πορίσματα των εκθέσεων καταγραφής της ρατσιστικής βίας όσον αφορά τη στάση των διωκτικών αρχών 12

VI. Η αποδελτίωση των υποθέσεων ρατσιστικής βίας μέσα από την δικογραφία της Χρυσής Αυγής 17

VII. Τάσεις και πρακτικές στη στάση των διωκτικών αρχών – Συγκριτική αξιολόγηση 56

VIII. Τελικά συμπεράσματα 63

Ι. ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η HumanRights360, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της για την καταγραφή και αντιμετώπιση του ρατσιστικού εγκλήματος, έχει διαπιστώσει και επισημάνει ότι -παρά τις αναμφισβήτητα θετικές αλλαγές που έχουν επέλθει στην αντιρατσιστική νομοθεσία- συνεχίζουν να παρατηρούνται καθυστερήσεις στη διερεύνηση εγκλημάτων που προκαλούνται από προκατάληψη: οι εμπλεκόμενες Αρχές δεν προβαίνουν πάντοτε στην αυτεπάγγελτη δίωξη οποιουδήποτε αδικήματος στο οποίο εντοπίζονται δείκτες προκατάληψης, το ρατσιστικό κίνητρο δεν λαμβάνεται υπόψη στα αρχικά στάδια της έρευνας, ενώ οι Αρχές δεν παρεμβαίνουν για τη διάσωση των θυμάτων και τη σύλληψη των δραστών, ακόμη και όταν το συμβάν συνέβη μπροστά σε αστυνομικούς. Ταυτόχρονα, η δίκη της Χρυσής Αυγής υπογράμμισε με τον πιο εμφατικό τρόπο, μέσα από την δικογραφία που σχηματίστηκε και την ιστορική καταδικαστική απόφαση που εκδόθηκε, ότι οι διωκτικές αρχές, και κυρίως η Ελληνική Αστυνομία που επιλαμβάνεται πρώτη τις αξιόποινες πράξεις, εφαρμόζουν πρακτικές που συντείνουν στην υπο-καταγραφή και στον πλημμελή κολασμό του ρατσιστικού εγκλήματος που επί χρόνια επισημαίνουν οι οργανώσεις. Περαιτέρω, η Ελληνική Αστυνομία ερευνά πλημμελώς το ρατσιστικό κίνητρο ακόμα και όταν αυτό είναι απολύτως κυρίαρχο ενώ υποεκτιμά με συστηματικό τρόπο το ποινικό φορτίο και επιδεικνύει τεράστια αργοπορία στην συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και ολοκλήρωση των εν λόγω υποθέσεων. Ο Θανάσης Καμπαγιάννης, συνήγορος πολιτικής αγωγής των Αιγύπτιων αλιεργατών στη δίκη της Χρυσής Αυγής, έχει επισημάνει πολλές φορές την ανάγκη διερεύνησης του τρόπου με τον οποίο οι διωκτικές αρχές στην Ελλάδα έχουν αντιμετωπίσει αξιόποινες πράξεις που τελέστηκαν με ρατσιστικό κίνητρο και είναι πραγματικά πολύ τιμητική συγκυρία ότι ανέλαβε την εκπόνηση της εν λόγω μελέτης προκειμένου, μέσω ενός πλούσιου υλικού εγγράφων και δικογραφιών για τα έτη 2008-2013, να διερευνήσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι διωκτικές αρχές έδρασαν στις περιπτώσεις που βρέθηκαν αντιμέτωπες με το ρατσιστικό έγκλημα. Η παράθεση, ανάλυση και αξιολόγηση αυτού του υλικού θα οδηγήσει σε ασφαλή συμπεράσματα για την αποτίμηση της στάσης των διωκτικών αρχών αλλά και την αποφυγή ή ατιμωρησία παρόμοιων περιστατικών στο εγγύς μέλλον.

ΙΙ. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΚΘΕΣΗΣ είναι η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι διωκτικές αρχές στην Ελλάδα έχουν αντιμετωπίσει αξιόποινες πράξεις που τελέστηκαν με ρατσιστικό κίνητρο. Όταν αναφερόμαστε σε διωκτικές αρχές, εννοούμε πρώτα και κύρια την Ελληνική Αστυνομία που κατά κανόνα επιλαμβάνεται πρώτη των αξιόποινων πράξεων και αποτελεί το πρώτο σκαλοπάτι της Δικαιοσύνης στην επαφή του πολίτη με την έννομη τάξη.

ΠΗΓΗ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ αναφοράς της Έκθεσής μας είναι η δικογραφία που σχηματίστηκε μετά την ανθρωποκτονία του Παύλου Φύσσα τον Σεπτέμβριο του 2013, στα πλαίσια της οποίας συνενώθηκαν και συσχετίστηκαν δεκάδες δικογραφίες για την αξιολόγηση και στοιχειοθέτηση της εγκληματικής οργάνωσης «Χρυσή Αυγή».

ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΣΗΣ που πραγματοποιήθηκε κατόπιν απόφασης της Ολομέλειας Εφετών Αθηνών από τις ειδικές εφέτες ανακρίτριες Ι. Κλάπα και Μ. Δημητροπούλου, οι ανακρίτριες ζήτησαν με έγγραφά τους από τις κατά τόπο Εισαγγελίες την αποστολή αντιγράφων δικογραφιών στις οποίες προκύπτουν ενδείξεις τέλεσης αξιόποινων πράξεων από στελέχη, μέλη και υποστηρικτές της «Χρυσής Αυγής».

ΚΑΤΟΠΙΝ ΤΟΥΤΟΥ, διαθέτουμε ένα πλούσιο υλικό εγγράφων και δικογραφιών για τα έτη 2008-2013, προκειμένου να διερευνήσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι διωκτικές αρχές έδρασαν στις περιπτώσεις που βρέθηκαν αντιμέτωπες με το ρατσιστικό έγκλημα.

Σκίτσο του Vasco Gargalo
για την καμπάνια #ValtousX

III. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ-ΔΟΜΗ

Αυτή η Έκθεση εντοπίζει και εξετάζει τις πρακτικές και τάσεις στη στάση των διωκτικών αρχών, όπως αυτές προκύπτουν από την συγκριτική μελέτη και ανάλυση των καταγραφεισών υποθέσεων που περιλαμβάνονται στη δικογραφία της δίκης της Χρυσής Αυγής. Η Έκθεση περιλαμβάνει ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά από υποθέσεις κατά τις οποίες εντοπίζονται οι πρακτικές εκείνες που συνέτειναν στην υποκαταγραφή και στον πλημμελή κολασμό του ρατσιστικού εγκλήματος που επί χρόνια επισημαίνουν οι οργανώσεις που επιφορτίστηκαν με την καταγραφή των περιστατικών ρατσιστικής βίας[1]. Στο πλαίσιο της ακριβούς και αμερόληπτης καταγραφής που θα οδηγήσει στη συγκριτική μελέτη και στην εξαγωγή των τελικών πορισμάτων αυτών των πλημμελών πρακτικών, η Έκθεση περιλαμβάνει και τις υποθέσεις στις οποίες οι διωκτικές αρχές λειτούργησαν με τον προβλεπόμενο από τη νομοθεσία τρόπο και ολοκλήρωσαν την διερεύνηση της υπόθεσης, ώστε να αναδειχθούν τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά του εγκλήματος. Εκτός από τις υποθέσεις που αναλύει, η παρούσα Έκθεση περιγράφει το πλαίσιο των νομοθετικών διατάξεων, όπως ιστορικά εμφανίζονται και τροποποιήθηκαν, και την επίδραση αυτών των τροποποιήσεων στην εξέλιξη των ενεργών υποθέσεων ενώ ταυτόχρονα αντλεί πληροφορίες από τα πορίσματα των εκθέσεων καταγραφής της ρατσιστικής βίας όσον αφορά τη στάση των διωκτικών αρχών. Τέλος, καταλήγει στην συγκριτική αξιολόγηση τάσεων και πρακτικών που αποτυπώνονται στη στάση των διωκτικών αρχών για να εξάγει τα τελικά συμπεράσματα και να προβεί σε συστάσεις σχετικά.

Σκίτσο του Vasco Gargalo για την καμπάνια #ValtousX

1 Βλ. σχετικά τη σημαντικότατη δουλειά του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας: http://rvrn.org/

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ Η ΑΚΟΛΟΥΘΗ:

Α Προκαταρκτικά, θα ορίσουμε το ρατσιστικό έγκλημα με βάση τις νομοθετικές διατάξεις και θα παραθέσουμε το νομοθετικό πλαίσιο και τις αλλαγές του.

Β Περαιτέρω, θα αξιοποιήσουμε τα πορίσματα των εκθέσεων καταγραφής περιστατικών ρατσιστικής βίας για να θέσουμε το πλαίσιο της Έκθεσής μας, τόσο από άποψη εγκληματολογικής τάσης όσο και από άποψη αποτίμησης της στάσης των διωκτικών αρχών από τις οργανώσεις που επιχείρησαν να τα καταγράψουν.

Γ Στο κύριο μέρος της Έκθεσής μας, θα αποδελτιώσουμε είκοσι σχετικές υποθέσεις, αξιοποιώντας τα διαθέσιμα έγγραφα, παραθέτοντας για την καθεμία: α) τα πραγματικά περιστατικά, β) την αντιμετώπιση και αξιολόγησή τους από τις διωκτικές αρχές, γ) την πορεία της υπόθεσης και γ) κάποια πρώτα ευρήματα.

Δ Στη συνέχεια, θα συνολικεύσουμε τις παρατηρήσεις μας και θα εντοπίσουμε πρακτικές και τάσεις στη στάση των διωκτικών αρχών, όπως αυτές προκύπτουν από την συγκριτική μελέτη των καταγραφεισών υποθέσεων.

Ε Τέλος, θα επιχειρήσουμε κάποια τελικά συμπεράσματα.

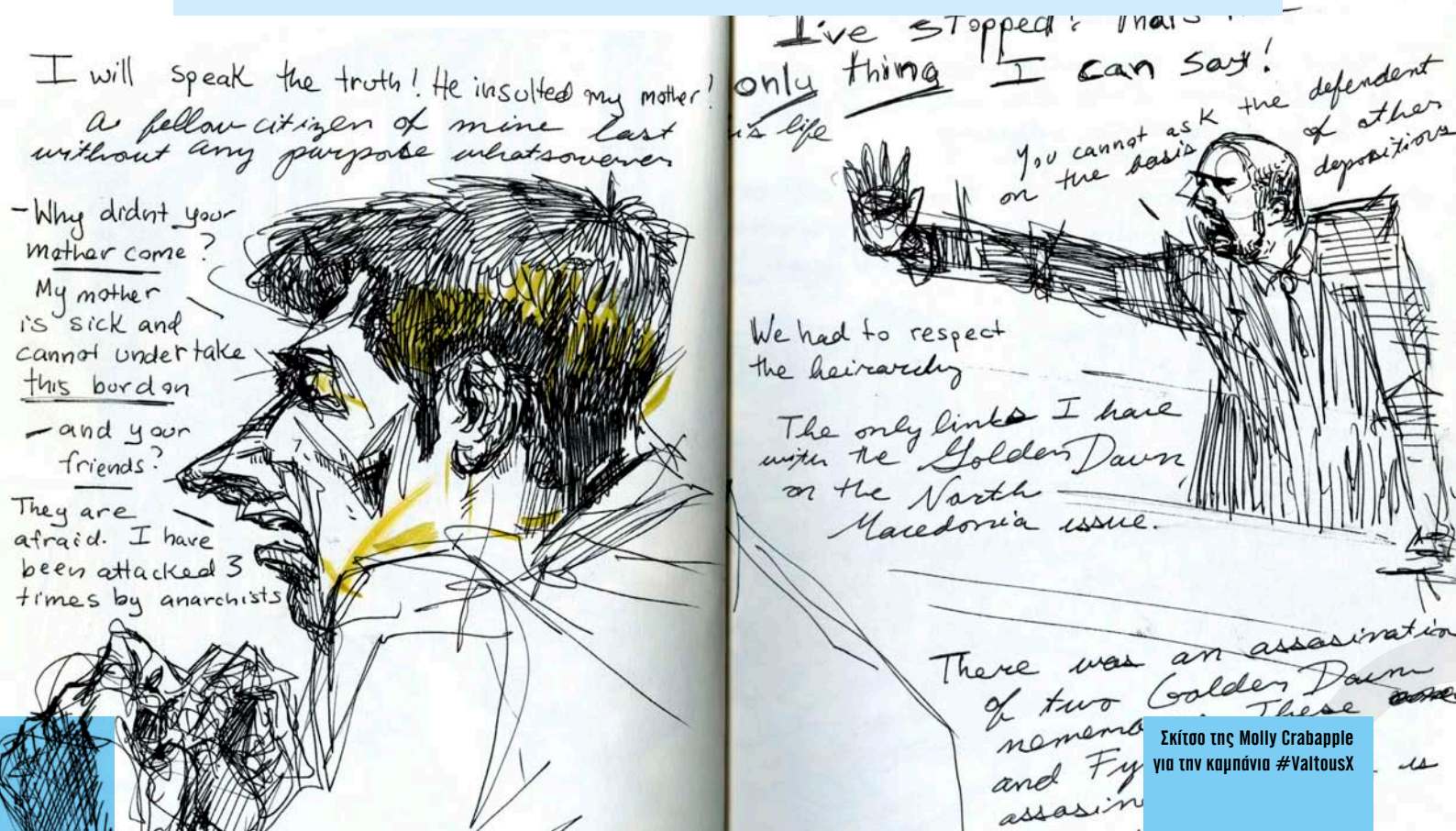

Σκίτσο της Molly Crabapple για την καμπάνια #ValtousX

IV. ΤΟ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ Η ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ

Η εθνική αντιρατσιστική νομοθεσία έχει υποστεί πολλές τροποποιήσεις με χαρακτηριστικές, για τα έτη που ενδιαφέρουν το αντικείμενο της παρούσας μελέτης, τις ακόλουθες:

(α) Ν. 927/1979 («Περί κολασμού πράξεων ή ενεργειών αποσκοπουσών εις φυλετικάς διακρίσεις»)

Ο ν. 927/1979 όπως ψηφίστηκε (ΦΕΚ Α΄ 139/28-6-1979) ποινικοποιούσε την δημόσια προτροπή «*εις πράξεις ή ενεργείας δυναμένας να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βίαν κατά προσώπων ή ομάδας προσώπων εκ μόνου του λόγου της φυλετικής ή εθνικής καταγωγής των*»,καθώς και την έκφραση με «*ιδέας προσβλητικάς κατά προσώπου ή ομάδος προσώπων λόγω της φυλετικής ή εθνικής καταγωγής των*». Για να προχωρήσει η ποινική δίωξη, απαιτούταν έγκληση.

Με το άρθρο 24 του ν. 1419/1984 (ΦΕΚ Α 28), όπου στον νόμο αναφερόταν η φυλετική ή εθνική καταγωγή προστέθηκε και η περίπτωση «*του θρησκεύματος*».

Με το άρθρο 39 παρ. 4 Ν.2910/2001 (ΦΕΚ Α` 91/2.5.2001), ορίστηκε οτι: «*Οι πράξεις που περιγράφονται στα άρθρα 1 έως 3 του Ν. 927/1979 (ΦΕΚ 139 Α) διώκονται αυτεπαγγέλτως*».

Με το άρθρο 16 του νόμου 3304/2005 («Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού»), αντικατάστάθηκε το άρθρο 3 του ν 927/1979.

Με το Άρθρο 1 του Νόμου 4285/2014 («Τροποποίηση του ν. 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328) και άλλες διατάξεις»), ο ν. 927/1979 τροποποιήθηκε και συγκεκριμένα η δημόσια προτροπή ποινικοποιείται μόνο όταν γίνεται «*κατά τρόπο που εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή ενέχει απειλή για τη ζωή,*

την ελευθερία ή τη σωματική ακεραιότητα των ως άνω προσώπων» και προστίθενται στις προστατευτέες ιδιότητες ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η ταυτότητα φύλου και η αναπηρία.

(β) Άδειες διαμονής για πολίτες τρίτων χωρών - θύματα εγκληματικών πράξεων

Υπενθυμίζουμε καταρχάς ότι για τους πολίτες τρίτων χωρών που δεν διέθεταν νόμιμα έγγραφα, προβλεπόταν ρητά η μη παροχή υπηρεσιών, σύμφωνα με το άρθρο 84 παρ. 1 του ν. 3386/2005: *«Οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται να μην παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε υπηκόους τρίτης χώρας, οι οποίοι δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις, Θεώρηση εισόδου ή άδεια διαμονής και γενικά δεν αποδεικνύουν ότι έχουν εισέλθει και διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα. Εξαιρούνται τα νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές, όταν πρόκειται για υπηκόους τρίτων χωρών που εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία και για ανήλικα παιδιά»*.

Για τους πολίτες τρίτων χωρών που υπήρξαν θύματα εγκληματικών πράξεων, προβλεπόταν η χορήγηση άδειας διαμονής για εξαιρετικούς λόγους:

- Με το άρθρο 44 παρ. 1 περ. Β του ν. 3386/2005: *«εφόσον αυτές (οι εγκληματικές πράξεις) προκύπτουν από δικαστική απόφαση και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η θεραπεία τους»*.
- Με το ίδιο άρθρο, όπως τροποποιήθηκε από το α. 42 του ν. 3907/2011: *«Θύματα εγκληματικών πράξεων, οι οποίες προβλέπονται στα άρθρα 1 και 2 του ν. 927/1979 (ΦΕΚ 139 Α') και στην παράγραφο 1 του άρθρου 16 του ν. 3304/2005 (ΦΕΚ 16 Α'), εφόσον έχει ασκηθεί γι' αυτές ποινική δίωξη και μέχρι να εκδοθεί δικαστική απόφαση. Εάν τα ανωτέρω πρόσωπα υποβάλλονται σε θεραπευτική αγωγή, η άδεια διαμονής εξακολουθεί να χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η θεραπεία τους»*.
- Με το άρθρο 19Α του Κώδικα Μετανάστευσης (ν. 4251/2014), όπως τέθηκε από το άρθρο 8 παρ.25 ν.4332/2015 (ΦΕΚ Α 76/9.7.2015) προβλέφθηκε άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους: *«β. Σε θύματα και ουσιώδεις μάρτυρες εγκληματικών πράξεων, οι οποίες προβλέπονται στα άρθρα 81Α, 187, 187Α, 309 και 310 ΠΚ και στα άρθρα 1 και 2 του Ν. 927/1979 (Α` 139) όπως ισχύει ή τιμωρούνται σε βαθμό κακουργήματος και τελούνται σε βάρος της ζωής, της υγείας, της σωματικής ακεραιότητας,*

της περιουσίας, της ιδιοκτησίας και της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας εφόσον έχει διαταχθεί για αυτές προκαταρκτική εξέταση ή έχει ασκηθεί ποινική δίωξη και μέχρι να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο ή να εκδοθεί τελεσίδικη δικαστική απόφαση. Η συνδρομή των ως άνω προϋποθέσεων διαπιστώνεται με πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών...».

- Με το άρθρο 10 του ν. 4332/2015 στην παρ. 1 του άρθρου 41 του Ν. 3907/2011 (περιπτώσεις απαγόρευσης επιστροφής αλλοδαπού) προστίθεται περίπτωση ζ΄ που έχει ως εξής: *«ζ. Είναι θύμα ή ουσιώδης μάρτυρας εγκληματικών πράξεων, οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 10 του Ν. 4285/2014 και στα άρθρα 1 και 2 του Ν. 927/1979 (Α΄ 139) και προσέρχεται προς υποβολή καταγγελίας ή αναφορά του περιστατικού στις αρμόδιες αστυνομικές αρχές, μέχρι την έκδοση της προβλεπόμενης από την περίπτωση β΄ της παρ. 1 του άρθρου 19Α του Ν. 4251/2014, πράξης του αρμόδιου εισαγγελέα».*

(γ) Αξιόποινες πράξεις με ρατσιστικό κίνητρο και ρατσιστικό έγκλημα

- Το έτος 2008, προστέθηκε στο άρθρο 79 του Ποινικού Κώδικα (με το άρθρο 23 αρ. 1 Ν. 3719/2008, ΦΕΚ Α' 241) το εδάφιο που αφορά το ρατσιστικό κίνητρο. Έτσι σύμφωνα με την παράγραφο 3 οριζόταν ότι: *«Η τέλεση της πράξης από μίσος εθνικό, φυλετικό, θρησκευτικό ή μίσος λόγω διαφορετικού γενετήσιου προσανατολισμού κατά του παθόντος συνιστά επιβαρυντική περίσταση».*
- Το έτος 2013 με το άρθρο 66 του ν.4139/2013 (ΦΕΚ Α 74), το εδάφιο αντικαθίσταται ως εξής: *«Η τέλεση της πράξης από μίσος προκαλούμενο λόγω της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών, της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής ή του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου του παθόντος συνιστά επιβαρυντική περίσταση και η ποινή δεν αναστέλλεται».*
- Το έτος 2014, με το α. 10 του ν. 4285/2014, η διάταξη του άρθρου 79 παρ. 3 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε με το ά. 81Α για το Ρατσιστικό έγκλημα ως ακολούθως: *«1. Στον Ποινικό Κώδικα διαγράφεται το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 79. 2.Μετά το άρθρο 81 του Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 81Α ως εξής: «Άρθρο 81Α Ρατσιστικό έγκλημα. Εάν η πράξη τελείται από μίσος λόγω της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών, της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της αναπηρίας κατά του παθόντος, το κατώτερο όριο ποινής αυξάνεται... Η κατά τα ανωτέρω επιβαλλόμενη ποινή δεν αναστέλλεται».*

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ψήφιση της εν λόγω διάταξης (κατάργηση του άρθρου 79 παρ. 3 για το «ρατσιστικό κίνητρο» και νομοθέτηση νέας διάταξης του 81Α για το «ρατσιστικό έγκλημα») χωρίς μεταβατική πρόβλεψη για τις εν εξελίξει υποθέσεις, σήμανε ότι, σε όλες τις ανοιχτές δίκες για τις πράξεις που αναφέρονται σε αυτή την Έκθεση, κατέστη ανέφικτη η χρήση της κατηργημένης διάταξης του ρατσιστικού κινήτρου, ενώ η διάταξη του ρατσιστικού εγκλήματος δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως μεταγενέστερη και πιο επιβαρυντική για τον κατηγορούμενο (αρχή μη χειροτέρευσης).

➔ Το έτος 2015, με το α. 21 του ν. 4356/2015, η έννοια του «μίσους» αντικαταστάθηκε από την αντικειμενικότερη έννοια της «επιλογής του θύματος» λόγω των χαρακτηριστικών του, συγκεκριμένα *«εάν από τις περιστάσεις προκύπτει ότι έχει τελεστεί έγκλημα κατά παθόντος, η επιλογή του οποίου έγινε λόγω των χαρακτηριστικών φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου»* (άρθρο 81Α του Ποινικού Κώδικα, πλέον 82Α).

Σκίτσο του Vasco Gargalo
για την καμπάνια #ValtousX

(δ) Αστυνομικές εγκύκλιοι και ειδικά Τμήματα της ΕΛΑΣ

Το 2006 εκδόθηκε εγκύκλιος διαταγή του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας (Εγκύκλιος 7100/4/3, 24/5/2006) με θέμα: *«Η αντιμετώπιση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, της μισαλλοδοξίας και της μη ανεκτικότητας, κατά την αστυνομική δράση»*. Η εγκύκλιος αυτή προσδιόριζε πότε διερευνάται υποχρεωτικά το ρατσιστικό κίνητρο, και συγκεκριμένα: όταν το ομολογούν οι φερόμενοι ως δράστες και το επικαλούνται οι παθόντες και οι μάρτυρες ενός εγκλήματος, όταν υπάρχουν ενδείξεις βάσει στοιχείων αποδεκτών από τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και όταν οι φερόμενοι ως δράστες και τα θύματα του εγκλήματος αυτοπροσδιορίζονται ή ανήκουν σε διαφορετικές φυλετικές, θρησκευτικές και κοινωνικές ομάδες. Καθιερώθηκε, περαιτέρω, υποχρέωση των αξιωματικών για διερεύνηση τυχόν ρατσιστικού κινήτρου στα πλαίσια της πειθαρχικής διερεύνησης υποθέσεων που αφορούν αντιδεοντολογική συμπεριφορά αστυνομικών σε βάρος ατόμων, που ανήκουν σε ευάλωτες εθνοτικές, θρησκευτικές ή κοινωνικές ομάδες ή είναι αλλοδαποί.

Με το από 29/10/2012 δελτίο τύπου, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη εξήγγειλε τη σύσταση εξειδικευμένων οργανικών μονάδων στην ΕΛ.ΑΣ. για την αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας, στη συνέχεια δε εξεδόθη το Προεδρικό Διάταγμα Π.Δ. 132/2012 (ΦΕΚ Α-239/11-12-2012, Σύσταση Τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας). Τα Τμήματα συνεστήθησαν τον Ιανουάριο του 2013.

Σκίτσο της Molly Crabapple για την καμπάνια #ValtousX

V. ΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΩΚΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Για την αποτύπωση της εγκληματολογικής τάσης και την πλαισίωση της Έκθεσής μας, θα αξιοποιήσουμε το πιο αξιόπιστο εργαλείο καταγραφής (με δεδομένη την μη καταγραφή από τις αρμόδιες αρχές μέχρι το 2013) που είναι οι ετήσιες εκθέσεις του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας.

Το Δίκτυο δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (ΥΑ) με συμμετοχή αρχικά 18 και σήμερα 51 μη κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων φορέων, με σκοπό «την αναπλήρωση του κενού που δημιουργεί η απουσία ενός επίσημου και αποτελεσματικού συστήματος καταγραφής περιστατικών και τάσεων του ρατσισμού και της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές υποχρεώσεις του κράτους».

Στην πρώτη του Έκθεση, για το χρονικό διάστημα 1.10.2011-31.12.2011, το Δίκτυο κατέγραψε 63 περιστατικά ρατσιστικής βίας. Εκ των θυμάτων, 27 είναι χωρίς χαρτιά, 23 αιτούντες άσυλο, 5 νόμιμα διαμένοντες, 1 αναγνωρισμένος πρόσφυγας και 1 με καθεστώς επικουρικής προστασίας (σε 6 περιπτώσεις το καθεστώς του θύματος είναι άγνωστο). Στοιχεία σχετικά με την πράξη: κυρίως σωματικές βλάβες (30) και βαριές σωματικές βλάβες (12) (10 με ανάγκη ιατρικής περίθαλψης). Ειδική κατηγορία αποτελούν τα 18 περιστατικά όπου συνδέεται η αστυνομική με τη ρατσιστική βία (10 στην Αθήνα και 8 στην Πάτρα) και οι δράστες είναι ένστολοι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Όσον αφορά το κρίσιμο για την παρούσα Έκθεση ζήτημα της προσφυγής των θυμάτων στις αρχές, η Έκθεση του 2011 αναφέρει: *«Οι συμμετέχοντες φορείς διαπίστωσαν ότι ακόμα και στις περιπτώσεις στις οποίες το θύμα, συχνά με νωπά τα σημάδια της βίας, αναζητά κάποια βοήθεια στις υπηρεσίες τους, αποφεύγει την καταγγελία. Οι λόγοι αυτής της απροθυμίας μπορούν να αναζητηθούν στον φόβο, στην έλλειψη εμπιστοσύνης στο σύστημα και κάποιες φορές, στην παθητική εξοικείωση με τη ρατσιστική συμπεριφορά»* (https://tinyurl.com/ft82kbke).

Στην Έκθεσή του, για το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου – Σεπτεμβρίου 2012, το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας κατέγραψε, μέσω συνεντεύξεων με τα θύματα, 87 περιστατικά ρατσιστικής βίας εναντίον προσφύγων και μεταναστών, εκ των οποίων τα 83 έγιναν σε δημόσιους χώρους (πλατείες, δρόμους, μέσα μαζικής μεταφοράς). Η πλειοψηφία των περιστατικών αφορά σωματικές επιθέσεις κατά αλλοδαπών ενώ οι τύποι των εγκληματικών πράξεων είναι κυρίως βαριά σωματική βλάβη (σε 50 περιστατικά) και απλή σωματική βλάβη (30 περιστατικά). Σε 84 εκ των 87 περιστατικών τα θύματα αναφέρουν ως λόγο της επίθεσης το γεγονός ότι ήταν αλλοδαποί και ότι στοχοποιήθηκαν είτε λόγω του χρώματός τους, είτε λόγω κάποιου άλλου χαρακτηριστικού που αποκάλυπτε την αλλοδαπότητά τους. Σε 15 περιστατικά, δράστες είναι ένστολοι.

Όσον αφορά το κρίσιμο για την παρούσα Έκθεση ζήτημα της προσφυγής των θυμάτων στις αρχές, η Έκθεση αναφέρει: *«Όσον αφορά την επίσημη καταγγελία στις αρμόδιες αρχές της χώρας και την κίνηση της ποινικής διαδικασίας, μόνο 11 θύματα ανέφεραν ότι έχουν προβεί σε σχετικές ενέργειες ενώ 14 θα το επιθυμούσαν. Οι υπόλοιποι δεν θα ήθελαν να προβούν σε καμία περαιτέρω ενέργεια είτε επειδή δεν διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα και κατά συνέπεια θα κρατηθούν προς έκδοση απόφασης απέλασης, είτε επειδή δεν πιστεύουν ότι θα βρουν δικαιοσύνη. Οι στερούμενοι νομιμοποιητικών εγγράφων, ακόμα και στις περιπτώσεις στις οποίες επιθυμούν να καταγγείλουν τα περιστατικά, τίθενται αυτόματα με την έλευσή τους στην αστυνομική αρχή υπό κράτηση προς έκδοση απόφασης απέλασης, με συνέπεια να αποτρέπονται να καταγγείλουν οποιοδήποτε σε βάρος τους περιστατικό ρατσιστικής βίας. Στην πράξη, αντί οι αστυνομικές αρχές να τους αντιμετωπίσουν ως πιθανά θύματα εγκληματικής πράξης, επιδεικνύουν προτεραιότητα στον έλεγχο της νόμιμης διαμονής του θύματος και απέχουν από την υποχρεώσή τους να διερευνήσουν το ίδιο το συμβάν που τους καταγγέλλεται. Δευτερευόντως και κατά τη διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας σε βάρος του δράστη ο στερούμενος νομιμοποιητικών εγγράφων και πάλι αποθαρρύνεται να συμμετέχει στη διαδικασία, καθώς και πάλι απειλείται με σύλληψη και κράτηση προς το σκοπό της απέλασης. Σε 22 περιπτώσεις θύματα ρατσιστικών επιθέσεων ανέφεραν ότι επιχείρησαν να καταγγείλουν τα περιστατικά στην αστυνομία αλλά αντιμετώπισαν την απροθυμία ή αποθάρρυνση και σε ορισμένες περιπτώσεις την άρνηση στην πράξη των αστυνομικών αρχών να ανταποκριθούν».*

Στα συμπεράσματά της η Έκθεση καταγράφει τα ακόλουθα: «*Ιδιαίτερη ανησυχία και προβληματισμό προκαλεί το γεγονός ότι παρά τις σχετικές καταγγελίες από το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας αλλά και άλλους εθνικούς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς που έχουν επανειλημμένα καλέσει την Ελληνική πολιτεία να λάβει άμεσα μέτρα για την αντιμετώπιση των ρατσιστικών επιθέσεων, δεν έχει υπάρξει η ανάλογη ανταπόκριση. Είναι χαρακτηριστικό ότι κανένας από τους δράστες βίαιων ρατσιστικών επιθέσεων δεν έχει καταδικαστεί από τη δικαιοσύνη μέχρι σήμερα. Ήδη από τα πλέον επίσημα χείλη του αρμόδιου Υπουργού Δικαιοσύνης διατυπώνεται η παραδοχή ότι είναι ελάχιστες οι περιπτώσεις που έχουν ασκηθεί διώξεις για περιστατικά ρατσιστικής βίας, ενώ διαπιστώνεται μεγάλη αναντιστοιχία ανάμεσα στα στοιχεία που παρέχουν οι επίσημες αρχές περί τέλεσης εγκλημάτων ρατσιστικής βίας και τα στοιχεία που προέρχονται από άλλες πηγές. Το κυριότερο πρόβλημα εστιάζεται στην αδυναμία ή απροθυμία των διωκτικών αρχών να καταγράψουν τα περιστατικά ρατσιστικής βίας και να προβούν σε επαρκή έρευνα και συλλήψεις, ή ενίοτε ακόμα και στην αποθάρρυνση των θυμάτων ρατσιστικής βίας που στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων παραμονής να καταγγείλουν περιστατικά βίας στις αστυνομικές αρχές. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος της ρατσιστικής βίας προϋποθέτει όμως τη δυνατότητα των ίδιων των θυμάτων να απευθύνονται στις αστυνομικές αρχές και να καταγγέλλουν τις σε βάρος τους πράξεις χωρίς φόβο να βρεθούν σε ιδιαίτερα δυσμενή θέση, ικανή να τους αποτρέψει από την καταγγελία των σε βάρος τους εγκλημάτων. Το δημόσιο συμφέρον δίωξης και αντιμετώπισης εγκλημάτων βίας πρέπει να υπερισχύει του δημόσιου συμφέροντος ελέγχου της παράνομης διαμονής αλλοδαπών στη χώρα*» (https://tinyurl.com/kmczr8rt).

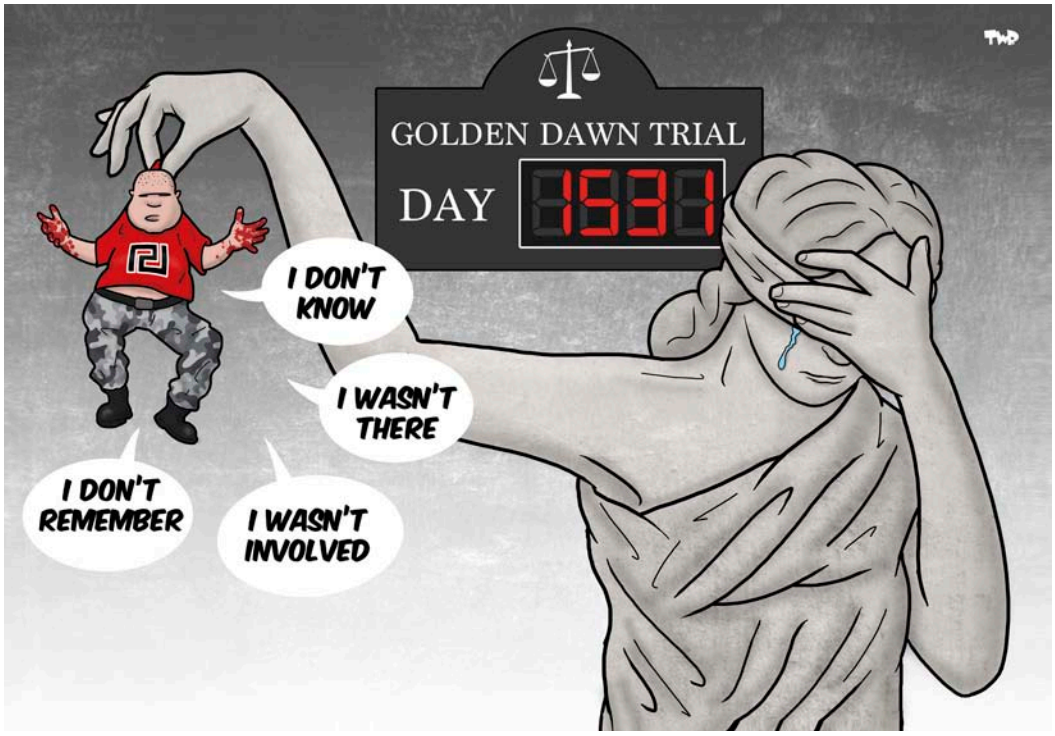

Σκίτσο του Tjeerd Royaards για την καμπάνια #ValtousX

Στην ετήσια Έκθεση του 2012, για την χρονική περίοδο Ιανουαρίου – Δεκεμβρίου 2012, το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας κατέγραψε, μέσω συνεντεύξεων με τα θύματα, 154 περιστατικά ρατσιστικής βίας: τα 151 αφορούν μετανάστες ή πρόσφυγες ενώ σε 3 τα θύματα ήταν ευρωπαίοι πολίτες. Η πλειονότητα των περιστατικών αφορά σωματικές επιθέσεις κατά αλλοδαπών, ενώ οι τύποι των εγκληματικών πράξεων είναι κυρίως βαριές σωματικές βλάβες (66 περιστατικά) και απλές σωματικές βλάβες (76 περιστατικά), συνδυαζόμενες ως επί το πλείστον με απειλές, εξύβριση και φθορά ξένης περιουσίας. Στη συντριπτική πλειοψηφία των περιστατικών τα θύματα αναφέρουν ως λόγο της επίθεσης το γεγονός ότι ήταν αλλοδαποί, και ότι στοχοποιήθηκαν λόγω της αλλοδαπότητάς τους ή/και κάποιου άλλου συναφούς χαρακτηριστικού όπως το χρώμα, η εθνοτική προέλευση ή η θρησκεία (η πλειοψηφία των αλλοδαπών θυμάτων ήταν μουσουλμανικής θρησκείας). Σε 91 περιπτώσεις, τα θύματα των επιθέσεων πιστεύουν ότι οι δράστες συνδέονται με εξτρεμιστικές ομάδες, σε 25 περιστατικά δράστες είναι ένστολοι.

Όσον αφορά το κρίσιμο για την παρούσα Έκθεση ζήτημα της προσφυγής των θυμάτων στις αρχές, η Έκθεση του 2012 αναφέρει: *«Όσον αφορά την επίσημη καταγγελία στις αρμόδιες αρχές της χώρας και την κίνηση της ποινικής διαδικασίας, μόνο 24 θύματα ανέφεραν ότι έχουν προβεί σε σχετικές ενέργειες ενώ 23 θα το επιθυμούσαν….Σε αρκετές περιπτώσεις, θύματα ρατσιστικών επιθέσεων ανέφεραν ότι επιχείρησαν να καταγγείλουν τα περιστατικά στην αστυνομία αλλά αντιμετώπισαν την απροθυμία ή αποθάρρυνση και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την άρνηση στην πράξη των αστυνομικών αρχών να ανταποκριθούν. Επίσης, κάποια θύματα δεν επιθυμούσαν να προβούν σε καταγγελία επειδή έχουν υπάρξει στο παρελθόν θύματα αστυνομικής βίας ή επειδή γνωρίζουν ότι οι θύτες έχουν σχέσεις με την αστυνομία ή/και τη Χρυσή Αυγή και φοβούνται ότι θα στοχοποιηθούν. Τέλος, υπάρχει διάχυτη εντύπωση ότι, ακόμα κι αν καταγγείλουν το περιστατικό στις αρμόδιες αρχές, δεν πρόκειται εντέλει να αποδοθεί δικαιοσύνη. Μια σημαντική, αν και όχι γενική, τάση είναι τα θύματα να μη δέχονται κάποια ουσιαστική συνδρομή από την αστυνομία και, πολλές φορές, να αντιμετωπίζουν αδιαφορία αλλά και να αποθαρρύνονται από το να καταγγείλουν επίσημα το περιστατικό… Οι ενδεικτικές αυτές αναφορές δείχνουν ότι, σε γενικό επίπεδο, ένα σημαντικό μέρος των διωκτικών αρχών θεωρούν τις ρατσιστικές επιθέσεις ως ένα καθημερινό φαινόμενο ενταγμένο σε μια «φυσιολογικότητα» και, άρα, δεν επιδεικνύουν κάποια ιδιαίτερη διάθεση καταπολέμησης. Αποφεύγουν να επέμβουν κατά τη διάρκεια των περιστατικών και, όταν το κάνουν, πολλές φορές αντιμετωπίζουν τα θύματα με απαξίωση ή/και τα αποθαρρύνουν από το να κινήσουν κάποια διαδικασία»* (https://tinyurl.com/2zv6erwh).

Στην ετήσια Έκθεση του 2013, για την χρονική περίοδο Ιανουαρίου – Δεκεμβρίου 2013, το Δίκτυο κατέγραψε, μέσω συνεντεύξεων με τα θύματα, 166 περιστατικά ρατσιστικής βίας με τουλάχιστον 320 θύματα: τα 143 περιστατικά αφορούν μετανάστες ή πρόσφυγες, ενώ τα υπόλοιπα 22 ήταν κατά ΛΟΑΤ ατόμων και 1 εναντίον υπερασπίστριας ανθρωπίνων δικαιωμάτων (συνηγόρου θυμάτων). Τα ποιοτικά στοιχεία σχετικά με τη φύση των επιθέσεων που προκύπτουν από την καταγραφή των περιστατικών καταδεικνύουν τη συνέχιση του modus operandi των οργανωμένων ομάδων ρατσιστικής βίας εντός του 2013: τα θύματα αναφέρουν τη χρήση όπλων κατά τη διάρκεια των επιθέσεων, όπως ρόπαλα, σιδηρολοστοί, πτυσσόμενα γκλομπ, σπρέι, αλυσίδες, σιδηρογροθιές, μαχαίρια και σπασμένα μπουκάλια, χρήση μεγαλόσωμων σκύλων. Το κρίσιμο τρίμηνο μετά τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα και την προφυλάκιση ηγετικών στελεχών της Χρυσής Αυγής με την κατηγορία ότι έχουν συγκροτήσει εγκληματική οργάνωση (Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2013),σημειώθηκε σημαντική μείωση των κρουσμάτων ρατσιστικών επιθέσεων.

Όσον αφορά το κρίσιμο για την παρούσα Έκθεση ζήτημα της προσφυγής των θυμάτων στις αρχές, η Έκθεση του 2013 αναφέρει: *«Μόνο 33 από τα 166 περιστατικά έχουν καταγγελθεί στην αστυνομία και έχει κινηθεί ποινική διαδικασία.Η συντριπτική πλειοψηφία των θυμάτων δεν θέλει να προβεί σε περαιτέρω ενέργειες, κυρίως λόγω φόβου που σχετίζεται με την έλλειψη νομιμοποιητικών εγγράφων. Αναφέρθηκαν επίσης σχετικά: απροθυμία ή αποθάρρυνση και,σε ορισμένες περιπτώσεις,άρνηση στην πράξη των αστυνομικών αρχών να συμπράξουν για υποβολή μήνυσης.Επίσης, κάποια θύματα δεν επιθυμούσαν να προβούν σε καταγγελία επειδή έχουν υπάρξει στο παρελθόν θύματα αστυνομικής βίας ή επειδή γνωρίζουν ότι οι θύτες έχουν σχέσεις με την αστυνομία ή/και τη Χρυσή Αυγή και φοβούνται ότι θα στοχοποιηθούν. Επίσης, αναφέρθηκε η έλλειψη εμπιστοσύνης των θυμάτων στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης, με αποτέλεσμα πολλά από αυτά να θεωρούν μάταιο να κινήσουν κάποια διαδικασία.... Επί του παρόντος δεν παρέχεται καμία εγγύηση για τη δυνατότητα καταγγελίας από πρόσωπα που δεν διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα. ... Είναι ενδεικτικό ότι η μεγάλη πλειονότητα των θυμάτων που καταγράφηκαν από το Δίκτυο το 2013 δεν επιθυμεί να προβεί σε καταγγελία λόγω φόβου που σχετίζεται κυρίως με την έλλειψη νομιμοποιητικών εγγράφων».* (tinyurl.com/45d8t3re).

Τα πορίσματα των ετήσιων Εκθέσεων του Δικτύου υποδεικνύουν μια συστηματική υποκαταγραφή του ρατσιστικού εγκλήματος και διαρκή ατιμωρησία των δραστών, με σημαντικές ευθύνες των διωκτικών αρχών, αλλά και του νομοθέτη που δεν αντιμετώπισε τα ανακύψαντα προβλήματα.

VI. Η ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΧΡΥΣΗΣ ΑΥΓΗΣ

Για τις ανάγκες της παρούσας Έκθεσης, αποδελτιώσαμε τις ακόλουθες είκοσι υποθέσεις (στη μεγάλη πλειοψηφία τους, πρόκειται για καταρτισθείσες δικογραφίες) προκειμένου να παρατηρήσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι διωκτικές αρχές κινήθηκαν αντιμέτωπες με περιστατικά ρατσιστικής βίας.

Χρόνος τέλεσης

Πρόκειται για είκοσι περιστατικά από το έτος 2009 μέχρι το έτος 2013 και συγκεκριμένα ανά έτος:

Έτος 2009: ένα (1).
Έτος 2010: δύο (2).
Έτος 2011: τέσσερα (4).
Έτος 2012: εννέα (9).
Έτος 2013: τέσσερα (4).

Εθνικότητες θυμάτων

Τα θύματα είναι σε όλες τις περιπτώσεις αλλοδαποί, στη συντριπτική πλειοψηφία άντρες, ενώ σε μία περίπτωση το θύμα είναι κυπριακής υπηκοότητας και σε μία άλλη Ελληνοαιγύπτιος. Σε μια περίπτωση, τα θύματα είναι γυναίκες ελληνικής καταγωγής από την Αλβανία. Οι εθνικότητες των θυμάτων είναι από: Μπαγκλαντές, Κονγκό, Σενεγάλη, Σομαλία, Αφγανιστάν, Πακιστάν, Αλβανία, Αίγυπτο, Νιγηρία και Καμερούν.

Αδικήματα

Τα αδικήματα έχουν κατά κύριο λόγο να κάνουν με τη ζωή και τη σωματική ακεραιότητα. Σε κάποιες περιπτώσεις, τελούνται φθορές ξένης ιδιοκτησίας, εμπρησμοί, ληστείες, ενώ σε τρεις περιπτώσεις τα αδικήματα αφορούν τόπους λατρείας ή ταφής.

Τόπος τέλεσης

Στην πλειοψηφία των υποθέσεων, ο τόπος τέλεσης είναι η Αθήνα (κέντρο) και ευρύτερα η Αττική, αλλά και τα Ιωαννίνα, η Θεσσαλονίκη, η Ιεράπετρα.

Χρόνος τέλεσης

Παρατηρείται μια κλιμάκωση, που κορυφώνεται το έτος 2012. Δεν είναι προφανώς άσχετη η είσοδος της Χρυσής Αυγής στο Κοινοβούλιο κατά τις εκλογές του Μαΐου-Ιουνίου του 2012.

Χαρακτηριστικά δραστών

Οι δράστες είναι, στη μεγάλη πλειοψηφία, άντρες, ελληνικής καταγωγής και νεαρής ηλικίας. Σε λίγες περιπτώσεις, συμμετέχουν γυναίκες στην τέλεση των αξιόποινων πράξεων.

Υπόθεση 1η

Ημερομηνία συμβάντος: 2/6/2009

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 2 Ιουνίου 2009 στα Γιάννενα, άγνωστοι δράστες βανδάλισαν το Εβραϊκό Νεκροταφείο της πόλης, καταστρέφοντας 7 επιτύμβιες στήλες (μνήματα) και προκαλώντας φθορές στο Μνημείο του Ολοκαυτώματος που έχει ανεγερθεί προς τιμήν των Γιαννιωτοεβραίων που θανατώθηκαν στο στρατόπεδο θανάτου του Άουσβιτς και του Μπιρκενάου. Οι βανδαλισμοί δεν ήταν ένα μεμονωμένο περιστατικό: επαναλήφθηκαν στις 9 Ιουλίου με την καταστροφή άλλων δύο επιτύμβιων στηλών, ενώ ανάλογες πράξεις είχαν λάβει χώρα πολλές φορές στο παρελθόν. Συγκεκριμένα, στις 25 Μαρτίου 2009 άγνωστοι δράστες ζωγράφισαν στην πύλη του Νεκροταφείου μια ναζιστική σβάστικα, στις 21 Ιανουαρίου 2009 κατέστρεψαν τρεις επιτύμβιες στήλες, στις 26 Φεβρουαρίου 2007 ζωγράφισαν στην πύλη του Νεκροταφείου το σύμβολο της ανάποδης σβάστικας, στις 8 Οκτωβρίου 2003 ανέγραψαν ναζιστικά συνθήματα, ζωγράφισαν κέλτικους σταυρούς και προκάλεσαν φθορές στο Μνημείο του Ολοκαυτώματος, στις 15 Απριλίου του 2002 κατέστρεψαν τέσσερις επιτύμβιες στήλες, κοκ.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Παρότι οι βανδαλισμοί και οι καταστροφές είχαν συστηματικότητα, η Αστυνομία δεν προέβη ουδέποτε σε σύλληψη οποιουδήποτε δράστη. Σύμφωνα με καταγγελία του τότε δημοτικού συμβούλου και προέδρου της Ισραηλίτικης Κοινότητας Μωυσή Ελισάφ που δημοσιεύτηκε στον τοπικό τύπο («Εκρηξη αντισημιτικού μένους στο Εβραϊκό Νεκροταφείο», εφ. «Νέοι Αγώνες», 4/6/2009), όταν κάλεσε την Αστυνομία για να καταγγείλει το περιστατικό, εισέπραξε αδιαφορία με την φράση «να κάνεις μήνυση», σαν να ήταν η συστηματική και επανειλημμένη βεβήλωση του νεκροταφείου «ένα συνηθισμένο γεγονός στο αστυνομικό δελτίο», και τούτο αν και η δίωξη για αδικήματα του ν. 927/1979 είναι από το 2001 αυτεπάγγελτη (βλ. Κεφάλαιο IV, στοιχείο (α) της παρούσας Έκθεσης). Τον βανδαλισμό κατήγγειλαν τοπικοί φορείς και κόμματα, ενώ στον τύπο σημειώθηκε η σύνδεση των γεγονότων με την δράση τοπικού πυρήνα της Χρυσής Αυγής που από το 2008-2009 διατηρούσε σχετική ιστοσελίδα και διαφήμιζε δημόσια τις δράσεις του.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Για την εξέλιξη της υπόθεσης, δεν έχει καταγραφεί οιαδήποτε σύλληψη ή δικαστική κρίση. Οι αναφερθείσες αξιόποινες πράξεις κατετέθησαν στις ανακριτικές αρχές από τον Α.Ρ., ερευνητή της ναζιστικής βίας στην πόλη των Ιωαννίνων, και ανεγνώσθησαν (Αναγνωστέο Έγγραφο 425) στο ακροατήριο του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών στα πλαίσια διερεύνησης της ναζιστικής εγκληματικής οργάνωσης «Χρυσή Αυγή».

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η συστηματική βεβήλωση του Εβραϊκού Νεκροταφείου των Ιωαννίνων καταγγέλλεται ότι δεν αποτέλεσε αντικείμενο αυτεπάγγελτης διερεύνησης από πλευράς διωκτικών αρχών, με αποτέλεσμα την ατιμωρησία των δραστών και την επί μακρόν επαναληπτική τέλεση του αδικήματος.

Υπόθεση 2η

Ημερομηνία συμβάντος: 3/7/2010

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 3 Ιουλίου 2010 και περί ώρα 00:30, στη συμβολή των οδών Σαρρή και Κραναού, δύο άγνωστοι δράστες που επέβαιναν στο υπ' αριθμ. ΙΚΑ 7*** ΙΧΕ αυτοκίνητο, μάρκας SMART, χρώματος μαύρου, σταμάτησαν το όχημά τους, αφού εντόπισαν τον Η.Μ., υπήκοο Μπαγκλαντές, και του έριξαν καυστικό σπρέυ στο χέρι. Όταν δε αυτός προσπάθησε να τους καταδιώξει, επί της πλατείας Κλαυθμώνος, οι δράστες τον χτύπησαν και του αφαίρεσαν το κινητό του τηλέφωνο και το χρηματικό ποσό των 450 ευρώ. Οι δράστες διέφυγαν ασύλληπτοι. Ο παθών προσήλθε αυθημερόν στην αστυνομία και κατήγγειλε τις σε βάρος του αξιόποινες πράξεις, προσκομίζοντας τον αριθμό της πινακίδας του οχήματος στο οποίο επέβαιναν οι δράστες. Σχηματίστηκε δικογραφία από το Τμήμα Ασφαλείας Ακροπόλεως για το κακούργημα της ληστείας. Αν και στο διαβιβαστικό έγγραφο (αρ. Πρωτ.: 1052/6/175/24-1-2011) περιέχεται ιατροδικαστική έκθεση, δεν αναφέρεται αδίκημα σχετικό με σωματικές βλάβες. Η αστυνομικός που επελήφθη κατέθεσε στις 14/10/2010 ότι «από τις μέχρι τώρα έρευνες δεν προέκυψε τίποτα θετικό».

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Αν και η ταυτοποίηση της πινακίδας είναι μια υπόθεση ρουτίνας που μπορεί να διεκπεραιωθεί άμεσα, η σχετική έρευνα των αστυνομικών αρχών πραγματοποιήθηκε μετά την παρέλευση ενάμισυ έτους. Έτσι, σε κατάθεσή του στις 12/3/2012, έτερος αστυνομικός του ΤΑ Ακροπόλεως ταυτοποιεί ως ιδιοκτήτη του αυτοκινήτου τον Ηλία Παναγιώταρο, στέλεχος της Χρυσής Αυγής, εκλεγμένο βουλευτή από τον Μάιο του 2012 και από τον Σεπτέμβριο του 2013 κατηγορούμενο για διεύθυνση εγκληματικής οργάνωσης. Ο κατηγορούμενος χρυσαυγίτης υποστήριξε ότι στις 3/7/2010 ήταν εκτός Αθηνών και συγκεκριμένα στις Σπέτσες, όπου *«έλαβε χώρα ο αρραβώνας μου σε γνωστό ξενοδοχειακό συγκρότημα του νησιού»*. Ο κατηγορούμενος απολογήθηκε ενώπιον ανακριτή τον Φεβρουάριο του 2015 και αφέθηκε ελεύθερος με περιοριστικούς όρους.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Η υπόθεση (ΑΒΜ: Ζ2011/10158) δεν οδηγήθηκε στο ακροατήριο και έληξε τον Ιούνιο του 2019 με απαλλακτικό βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Αθηνών (αρ. 2560/2019). Ο παθών δεν βρέθηκε ποτέ, προκειμένου να καταθέσει εκ νέου ενώπιον του Ανακριτή και να προβεί σε αναγνώριση του κατηγορούμενου ως δράστη. Το Α' Τριμελες Εφετείο Κακουργημάτων Αθηνών (δίκη εγκληματικής οργάνωσης «Χρυσή Αυγή») καταδίκασε τον Παναγιώταρο για το αδίκημα της διεύθυνσης εγκληματικής οργάνωσης.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η καθυστέρηση στην απόδοση δικαιοσύνης είναι ένα πάγιο και διαπιστωμένο πρόβλημα του ελληνικού δικαστικού συστήματος. Στην περίπτωση του ρατσιστικού εγκλήματος, οι καθυστερήσεις αυτές, ιδίως όταν είναι παντελώς αναιτιολόγητες όπως στην περίπτωση της μη ταυτοποίησης μιας πινακίδας αυτοκινήτου επί μακρόν, σημαίνουν την εξαφάνιση κρίσιμων αποδεικτικών στοιχείων, καθώς η προσωρινότητα της κατοικίας και η μετακίνηση αποτελούν συστατικά στοιχεία της ιδιότητας του πρόσφυγα και του μετανάστη. Η αδυναμία εύρεσης του παθόντος από τις δικαστικές αρχές, μετά από την αναιτιολόγητη παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος από την τέλεση της σε βάρος του πράξης, σήμανε στη συγκεκριμένη περίπτωση ότι η εξιχνίαση του εγκλήματος κατέστη ανέφικτη.

Υπόθεση 3η

Ημερομηνία συμβάντος: 30/10/2010

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 30 Οκτωβρίου 2010, βραδινή ώρα, ομάδα άγνωστων δραστών επιτέθηκε σε μουσουλμανικό χώρο προσευχής (άτυπο τζαμί) που βρίσκεται στην οδό Αριστομένους στην Πλατεία Αττικής. Στον εσωτερικό χώρο βρίσκονταν περίπου 40 υπήκοοι Μπαγκλαντές. Οι δράστες ασφάλισαν την πόρτα αποκλείοντας κάθε δυνατότητα εξόδου, έσπασαν το τζάμι και έριξαν στον εσωτερικό χώρο αναμμένα πανιά και σκουπίδια, βρεγμένα με πετρέλαιο, επιχειρώντας να βάλουν φωτιά που θα έθετε σε κίνδυνο τη ζωή των εγκλωβισμένων. Τα θύματα της επίθεσης κατάφεραν να σβήσουν τη φωτιά με μάνικα που υπάρχει στον χώρο όπου οι πιστοί πλένονται λίγο πριν την προσευχή. Στο σημείο προσήλθαν η αστυνομία και η Πυροσβεστική, εν όσω το πλήθος των δραστών εξακολουθούσε να είναι συγκεντρωμένο. Τελικά τα θύματα απεγκλωβίστηκαν από τον χώρο, παρουσία αστυνομίας. Τα θύματα αναγνώρισαν στο πλήθος των δραστών κατοίκους από την γύρω περιοχή. Συλλήψεις δεν πραγματοποιήθηκαν. Δημοσιογράφοι που προσήλθαν την επόμενη ημέρα στο σημείο φωτογράφισαν την καμμένη είσοδο η οποία είχε καλυφθεί από αυτοκόλλητα της παράταξης «Ελληνική Αυγή» με το σύνθημα «Τζαμιά Ποτέ και Πουθενά» και τη φωτογραφία του Ν. Μιχαλολιάκου, αρχηγού της Χρυσής Αυγής και υποψήφιου δημάρχου Αθηναίων στις δημοτικές εκλογές του επόμενου μήνα.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Για την υπόθεση δεν είναι γνωστό αν σχηματίστηκε δικογραφία. Ο επικεφαλής της Μουσουλμανικής Ένωσης Ελλάδος Ν.Ε. κατήγγειλε το περιστατικό και ζήτησε από το Αρχηγείο της ΕΛΑΣ την αστυνομική φύλαξη του χώρου. Στις 17 Νοεμβρίου 2010, έπεσε και ο ίδιος θύμα επίθεσης από πλήθος που τον προπηλάκισε έξω από τον ίδιο χώρο προσευχής, με επικεφαλής την Θ.Σ., υποστηρίκτρια και μετέπειτα υποψήφια βουλευτή της Χρυσής Αυγής.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Οι φυσικοί αυτουργοί του εμπρησμού δεν τιμωρήθηκαν. Τα πραγματικά περιστατικά του εμπρησμού κατατέθηκαν από μάρτυρες στις ανακριτικές αρχές και, κατόπιν κλήσης του Εισαγγελέα, στο ακροατήριο του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών που δίκασε την υπόθεση της εγκληματικής οργάνωσης «Χρυσή Αυγή». Η Θ.Σ., κατηγορούμενη για το αδίκημα της ένταξης σε εγκληματική οργάνωση, κρίθηκε αθώα.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η στοχοποίηση χώρων λατρείας και ταφής αποτέλεσε σύνηθες μοτίβο της ρατσιστικής βίας την διερευνώμενη χρονική περίοδο. Πλήθος αξιόποινων πράξεων με ρατσιστικό κίνητρο που τελέστηκαν, ιδίως τα έτη 2010-2012, στο κέντρο της Αθήνας, υπό τον μανδύα «επιτροπών αγανακτισμένων κατοίκων», παρέμειναν ατιμώρητες.

Υπόθεση 4η

Ημερομηνία συμβάντος: 12/5/2011

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

© JailGoldenDawn

Στις 12 Μαΐου 2011, στο κέντρο της Αθήνας, πολυπληθής ομάδα μελών και υποστηρικτών της Χρυσής Αυγής υπό τη διεύθυνση ηγετικών στελεχών της, καθώς και άλλων ακροδεξιών ομάδων, με πρόσχημα συγκέντρωση διαμαρτυρίας που πραγματοποιούταν μετά τη δολοφονία κατοίκου Ελληνικής υπηκοότητας με κατεύθυνση το Δημαρχείο της Αθήνας, προέβησαν σε μεγάλο αριθμό επιθέσεων (πογκρόμ) κατά τυχαίων περαστικών, με μόνο κριτήριο την ορατή αλλοδαπότητά τους (χρώμα του δέρματος). Φωτογραφικό και βιντεοληπτικό υλικό που προβλήθηκε στα ΜΜΕ δείχνει νεαρούς άντρες να κυνηγούν σκουρόχρωμους μετανάστες απέναντι από τη Βαρβάκειο αγορά. Σε μία σκηνή, μια ομάδα ατόμων κυνηγάει έναν αλλοδαπό, με τον έναν εκ των δραστών να κρατάει μαχαίρι ή κατσαβίδι και το πρόσωπό του να φαίνεται ευδιάκριτα. Σε μια άλλη, μια ομάδα περίπου 15 ατόμων ξυλοκοπεί έναν δεύτερο αλλοδαπό, ενώ άλλοι τρέχουν ή κρύβονται στο εσωτερικό καταστημάτων. Επιθέσεις έγιναν ακόμα σε καταστήματα, αλλά και σε μετανάστες που βρίσκονταν στην ουρά περιμένοντας να πάρουν το συσσίτιο του Ιδρύματος Αστέγων του Δήμου Αθηναίων. Οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων δημοσιοποίησαν τις επόμενες μέρες επώνυμες καταγγελίες πολιτών τρίτων χωρών με καταγωγή από το Κονγκό, τη Σενεγάλη, τη Σομαλία, το Αφγανιστάν και το Πακιστάν. Τα θύματα ήταν δεκάδες, στην πλειοψηφία τους μαχαιρωμένα και χτυπημένα στο κεφάλι, με πολλά από αυτά να διακομίζονται στην Πολυκλινική στην Ομόνοια και, μέσω ΕΚΑΒ, στο νοσοκομείο “Γ. Γεννηματάς”.

Το προηγούμενο βράδυ, ώρα 00:30 της 12/5/2011, δολοφονήθηκε από άγνωστους δράστες ο 21χρονος Α.Α.Μ., υπήκοος Μπαγκλαντές, μετά από επίθεση με μαχαίρι στη συμβολή των οδών Στρατηγού Καλάρη και Κωνσταντινίδη στα Κάτω Πατήσια. Σύμφωνα με τα ΜΜΕ, ο νεαρός δέχθηκε από τους δράστες τουλάχιστον τέσσερις μαχαιριές. Σύμφωνα με δηλώσεις αυτοπτών μαρτύρων που δημοσίευσαν τα ΜΜΕ, τον καταδίωξαν δύο άγνωστοι άνδρες που επέβαιναν σε μηχανή, οι οποίοι, όταν τον πρόφτασαν, έδρασαν ως εξής: ο ένας από τους δύο κατέβηκε από τη μηχανή, τον τραυμάτισε θανάσιμα με μαχαίρι πάνω από πέντε φορές και, στη συνέχεια, ανέβηκε στη μηχανή και, μαζί με τον οδηγό και συνεργό του, εξαφανίστηκαν. Ο 21χρονος διακομίστηκε σε νοσοκομείο, όπου και διαπιστώθηκε ο θάνατός του. Όπως δήλωσε αυτόπτης μάρτυρας σε δημοσιογράφο, οι δράστες φώναζαν: *"Όσους βρούμε σήμερα, θα σας σφάξουμε"*.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Αν και οι αναφερθείσες στην αρχή του κειμένου αξιόποινες πράξεις τελέστηκαν σε μεσημεριανές και απογευματινές ώρες, σε κοινή θέα και σε πολλές περιπτώσεις ενώπιον αστυνομικών, όπως προκύπτει από βιντεοληπτικό υλικό, οι αστυνομικές δυνάμεις δεν συνέλαβαν κανέναν δράστη επ' αυτοφώρω. Σύμφωνα με την από 12/5/2011 ανακοίνωση της ΕΛΑΣ, «προσήχθησαν συνολικά σαράντα επτά (47) άτομα (-40- ημεδαποί και -7- αλλοδαποί) και συνελήφθη ένας (1) αλλοδαπός για σωματική βλάβη και φθορές». Εκτός μίας γνωστής περίπτωσης που αφορά φθορές ξένης ιδιοκτησίας, χωριστές σχηματισθείσες δικογραφίες για κάποια από τα τελεσθέντα αδικήματα κατέληξαν στο αρχείο αγνώστων δραστών. Ανεξιχνίαστη παρέμεινε, σύμφωνα με τις πληροφορίες των ΜΜΕ, και η ανθρωποκτονία του 21χρονου Μπαγκλαντεσιανού υπηκόου.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Στις 12/5/2014, κατατέθηκε στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου μηνυτήρια αναφορά σχετικά με τη σωρεία εγκληματικών πράξεων που είχαν λάβει χώρα στο κέντρο της Αθήνας κατά τις ημέρες 10-14/05/2011 από οργανωμένες ομάδες μελών της Χρυσής Αυγής εις βάρος μεταναστών και προσφύγων. Η μηνυτήρια αναφορά συσχετίστηκε στη συνέχεια, με επιμέλεια των ειδικών εφετών-ανακριτριών κκ. Κλάπα και Δημητροπούλου, ως αποδεικτικό στοιχείο για την κατηγορία της εγκληματικής οργάνωσης του άρθρου 187 ΠΚ στην δίκη της "Χρυσής Αυγής" .

Όσον αφορά την προκαταρκτική εξέταση, κατόπιν ειδικής παραγγελίας του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών, επελήφθη το 6ο Τμήμα Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας της ΕΛΑΣ (βλ. Κεφάλαιο IV, στοιχείο δ, της παρούσας Έκθεσης). Ωστόσο, η μηνυτήρια αναφορά τέθηκε στο αρχείο αγνώστων δραστών, ενώ τα πλημμελήματα παρεγράφησαν.

Όσον αφορά τη στοιχειοθέτηση της εγκληματικής οργάνωσης, η μηνυτήρια αναφορά και τα σχετικά έγγραφα ανεγνώσθησαν από το Α' Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων Αθηνών (δίκη εγκληματικής οργάνωσης «Χρυσή Αυγή») ως αναγνωστέα έγγραφα του κατηγορητηρίου (Αναγνωστέα Έγγραφα 173-178), υπό τον τίτλο «Ρατσιστικό Πογκρόμ». Προσκομίστηκε και αναγνώστηκε έγγραφο του ΕΚΑΒ που αφορούσε διακομιδές σε νοσοκομεία την 12/5/2011. Παραθέτουμε το περιεχόμενό του γιατί απεικονίζει το πλήθος και τη σοβαρότητα των αξιόποινων πράξεων (πολλές εξ αυτών κακουργηματικές) που τελέστηκαν εκείνη την ημέρα: "*ώρα 18:25, μεταφορά τραυματία (αναφερόμενος τραυματισμός από πυροβόλο όπλο) από το ΓΝΑ Πολυκλινική, τον μετέφερε στο ΓΝΑ Γεννηματάς... ώρα 20:45, μεταφορά τραυματία (αναφερόμενος τραυματισμός κεφαλής, αιμορραγία) από την οδό Μουστοξύδη, τον μετέφερε στο ΓΝΑ Γεννηματάς... ώρα 17:42, μεταφορά τραυματία (αναφερόμενος τραυματισμός κεφαλής από επεισόδιο) από την οδό Πειραιώς και Σοφοκλέους (ίδρυμα αστέγων), τον μετέφερε στο ΓΝΑ Γεννηματάς... ώρα 18:40, μεταφορά τραυματία (αναφερόμενος τραυματισμός κεφαλής, από ξυλοδαρμό) από το ΓΝΑ Πολυκλινική, τον μετέφερε στο ΓΝΑ Γεννηματάς... ώρα 18:39, μεταφορά τραυματία (αναφερόμενο κάταγμα κρανίου, ν/χ, από ξυλοδαρμό) από το ΓΝΑ Πολυκλινική, τον μετέφερε στο ΓΝΑ Γεννηματάς... ώρα 19:18, μεταφορά τραυματία (αναφερόμενος τραυματισμός κεφαλής) από την οδό 3ης Σεπτεμβρίου και Ιουλιανού, τον μετέφερε στο ΓΝΑ Γεννηματάς... ώρα 19:02, μεταφορά τραυματία (αναφερόμενος τραυματισμός κεφαλής, αιμορραγία, του έχουν κόψει το δάχτυλο) από την οδό Μεγ. Αλεξάνδρου και Καλλέργη, τον μετέφερε στο ΓΝΑ Γεννηματάς... ώρα 19:40, μεταφορά τραυματία (αναφερόμενος τραυματισμός κεφαλής και οφθαλμού, πιθ. από ξυλοδαρμό) από την οδό Πατησίων και Αβέρωφ 1, Πολυτεχνείο, τον μετέφερε στο ΓΝΑ Γεννηματάς...*".

Τα στελέχη της Χρυσής Αυγής που πρωταγωνίστησαν στη συγκέντρωση της 12/5/2011 (Ηλίας Κασιδιάρης, Ηλίας Παναγιώταρος, κλπ) καταδικάστηκαν για διεύθυνση και ένταξη σε εγκληματική οργάνωση.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η πλήρης ατιμωρησία των φυσικών αυτουργών του ρατσιστικού πογκρόμ της 12/5/2011, όπως εκφράστηκε από την αδράνεια των αστυνομικών και εισαγγελικών αρχών, λειτούργησε πολλαπλασιαστικά στη διάχυση της ρατσιστικής βίας και εδραίωσε την πεποίθηση στα θύματα ότι η Πολιτεία δεν ενδιαφέρεται για τον κολασμό της.

Υπόθεση 5η

Ημερομηνία συμβάντος: 2/6/2011

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 2 Ιουνίου 2011, στην Κασσάνδρεια Χαλκιδικής, ο P.N. μαζί με έτερο άτομο επιτέθηκε σε τρεις Αλβανούς υπηκόους με λαστιχένιο γκλομπ και εξαπολύοντας ρατσιστικές ύβρεις («γαμώ τη ράτσα σας», «γαμώ την Αλβανία σας»). Ακολούθησε συμπλοκή κατά την οποία υπήρξαν τραυματισμοί εκατέρωθεν, με αποτέλεσμα να σχηματιστεί δικογραφία κατά όλων των συμμετεχόντων. Ο P.N. επικαλέστηκε ως αιτία της πράξης του ότι οι τρεις Αλβανοί υπήκοοι κοίταξαν την κοπέλα του.

Οπτικοποίηση του περιστατικού από τον Kanellos Cob στο πλαίσιο της καμπάνιας #ValtousX

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Αν και οι τρεις Αλβανοί υπήκοοι κατέθεσαν ότι υπήρχε σαφές ρατσιστικό κίνητρο στην πράξη του P.N., ούτε η αστυνομία ούτε το δικαστήριο διερεύνησαν το αδίκημα ως ρατσιστικό. Η υπόθεση εισήχθη στο ακροατήριο από την Εισαγγελία για τα αδικήματα των επικίνδυνων σωματικών βλαβών κατά συρροή, ενώ οι ρατσιστικές ύβρεις χαρακτηρίστηκαν νομικά ως "εξύβριση", χωρίς να γίνει χρήση του α. 1 παρ. 1 του ν. 927/1979 όπως ίσχυε (προτροπή σε πράξεις και ενέργειες δυνάμενες να προκαλέσουν μίσος και βία κατά προσώπων εκ μόνου του λόγου της φυλετικής και εθνικής καταγωγής τους).

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Στη διαδικασία στο ακροατήριο του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου Πολυγύρου, οι τρεις Αλβανοί υπήκοοι και οι μάρτυρές τους επανέλαβαν τον ρατσιστικό χαρακτήρα της επίθεσης. Ο C.C. κατέθεσε ότι: *«Μάλλον ο 1ος κατηγορούμενος έχει πρόβλημα με τους αλλοδαπούς, άκουσα ότι είναι με τους χρυσαυγίτες»*, ο K.E. κατέθεσε ότι: *«Φοβόμαστε να πάμε στην αστυνομία. Είναι ρατσιστής με τους Αλβανούς»*, ο M.E. (μάρτυρας ελληνικής καταγωγής) κατέθεσε ότι: *«ο 1ος το συνηθίζει αυτό, να δημι-*

ουργεί προβλήματα με Αλβανούς, παιδιά 12-14 ετών και με Πόντιους. Είναι ρατσιστής χρυσαυγίτης. Πολλές φορές το έκανε αυτό μπροστά στο ΚΤΕΛ που εργάζομαι. Του έχουν κάνει μηνύσεις πολλές φορές». Ο Κ.Κ. στην απολογία του δήλωσε ότι: *«Μας έβριζε "γαμώ τη ράτσα σας... Πιστεύω ότι είναι ρατσιστικό το κίνητρο»*, ενώ το ίδιο υποστήριξαν και οι άλλοι δύο Αλβανοί υπήκοοι (τα χωρία από τα πρακτικά της με αρ. 1580/2011 απόφασης του δικαστηρίου).

Ωστόσο, το δικαστήριο το οποίο καταδίκασε όλους τους κατηγορούμενους αμφοτέρων των πλευρών δεν έκανε χρήση της διάταξης του άρθρου 79 παρ. 3 του Ποινικού Κώδικα όπως ίσχυε κατά την επιμέτρηση της ποινής, που ορίζει ως επιβαρυντική περίσταση την «τέλεση της πράξης από μίσος εθνικό, φυλετικό, θρησκευτικό... κατά του παθόντος». Η εξέλιξη της υπόθεσης στον δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας δεν μας είναι γνωστή. Να σημειώσουμε εδώ ότι στην δίκη ενώπιον του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών με κατηγορούμενους διευθυντικά στελέχη και μέλη της Χρυσής Αυγής για το αδίκημα της εγκληματικής οργάνωσης, το όνομα του P.N. εμφανίστηκε σε κατάλογο μελών της Κεντρικής Επιτροπής της ναζιστικής οργάνωσης.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η εν λόγω υπόθεση αποτελεί ενδεικτική μιας ευρύτερης τάσης, του τρόπου με τον οποίο οι διωκτικές και δικαστικές αρχές αντιμετώπιζαν το έγκλημα με φερόμενο ρατσιστικό κίνητρο. Η αστυνομία δεν διερευνούσε το ρατσιστικό κίνητρο όπως επέτασσε η εγκύκλιος του Αρχηγού της ΕΛΑΣ (βλ. Κεφάλαιο IV, στοιχείο δ, της παρούσας Έκθεσης), δεν έκανε αυτεπάγγελτα χρήση των αντιρατσιστικών νομοθετικών διατάξεων στο διαβιβαστικό της δικογραφίας, ενώ συνήθως αρκούσε ο ισχυρισμός του δράστη περί προγενέστερης εξύβρισης, προσβολής ή συμπλοκής, ώστε το ρατσιστικό κίνητρο να μην διερευνηθεί ούτε ως συντρέχον. Στη συνέχεια οι εισαγγελικές αρχές ακολουθούσαν τον νομικό χαρακτηρισμό του διαβιβαστικού της δικογραφίας και, εν τέλει, το δικαστήριο δεν προχωρούσε στην χρήση της επιβαρυντικής περίστασης του ρατσιστικού κινήτρου στην επιμέτρηση της ποινής, κατά την οποία εξάλλου το θύμα (πολιτικώς ενάγων) δεν έχει εκ της δικονομίας δυνατότητα παρέμβασης.

Υπόθεση 6η

Ημερομηνία συμβάντος: 16/9/2011

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 16 Σεπτεμβρίου 2011, βραδινή ώρα, στην οδό Περγάμου στο κέντρο της Αθήνας, οι Λ.Ι., Μ.Γ. και Σ.Θ, ελληνικής υπηκοότητας, συνοδευόμενοι από άλλα δέκα περίπου άτομα, επιτέθηκαν σε τρεις υπηκόους Αφγανιστάν οι οποίο κάθονταν στα σκαλιά της πολυκατοικίας έξω από την οικία τους. Πριν την επίθεση, προηγήθηκε ένας σύντομος διάλογος κατά τον οποίο οι δράστες ρώτησαν τα θύματα την εθνική τους καταγωγή, τους είπαν ότι «μυρίζουνε» και τους κάλεσαν να «επιστρέψουν στη χώρα τους». Κατόπιν εντολής της Σ.Θ., οι δύο πρώτοι κυνήγησαν τα θύματα και ο πρώτος μαχαίρωσε τον Αφγανό R.A. με αιχμηρό αντικείμενο στον θώρακα κι ο δεύτερος με σπασμένο μπουκάλι στην ωμοπλάτη. Οι δράστες συνελήφθησαν επ' αυτοφώρω κατόπιν υπόδειξης των θυμάτων και οδηγήθηκαν στο Αστυνομικό Τμήμα του Αγίου Παντελεήμονα. Ο R.A. οδηγήθηκε με ΕΚΑΒ στο νοσοκομείο.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Παρά την σοβαρότητα του τραύματος του R.A. στον πνευμονοθώρακα, ο οποίος μετήχθη στο νοσοκομείο Λαϊκό και στη συνέχεια εισήχθη στην Β' Θωρακοχειρουργική Κλινική του ΓΝΑ «Η Σωτηρία» όπου έγινε συρραφή των τραυμάτων του, οι αστυνομικές αρχές δεν προέβησαν στις απαραίτητες ενέργειες για τον ακριβή προσδιορισμό και την ορθή νομική αξιολόγηση των τελεσθεισών πράξεων. Έτσι, εξαιτίας της μετάβασης του R.A. στο νοσοκομείο, δεν εξεδόθη από το Αστυνομικό Τμήμα έγγραφο ιατροδικαστικής εξέτασης, ώστε να μεταβεί ιατροδικαστής στο νοσοκομείο και να εξετάσει το θύμα. Οι απαιτούμενες ενέργειες αφέθηκαν στην ατομική πρωτοβουλία του θύματος, το οποίο εξήλθε από το νοσοκομείο στις 21/9/2011 και το διαβιβαστικό έγγραφο της Αστυνομίας αξιολόγησε νομικά τις πράξεις ως επικίνδυνη σωματική βλάβη, ενώ οι προσαχθέντες δράστες αφέθηκαν την επομένη ελεύθεροι. Περαιτέρω, δεν προκύπτει από τα έγγραφα της δικογραφίας η οποιαδήποτε διερεύνηση του ρατσιστικού κινήτρου της επίθεσης.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Ο παθών R.A., αν και είχε φύγει από τη χώρα, εν τέλει επέστρεψε προκειμένου να καταθέσει στο δικαστήριο. Το Α' Αυτόφωρο Μονομελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών, μετά από έξι χρόνια και πολλαπλές αναβολές, έκρινε ένοχους τους κατηγο-

ρούμενους για το αδίκημα της επικίνδυνης σωματικής βλάβης από κοινού (αριθμός απόφασης 74344/2017). Στο ακροατήριο δεν εισήχθη κατηγορία για παραβίαση της αντιρατσιστικής νομοθεσίας. Το δικαστήριο επέβαλε ποινές φυλάκισης τριών ετών, αλλά δεν έκανε χρήση της διάταξης του άρθρου 81Α για το ρατσιστικό έγκλημα (βλ. Κεφάλαιο IV, στοιχείο γ, της παρούσας Έκθεσης), παρότι σύμφωνα με το σκεπτικό του δέχτηκε ότι *«τους πλησίασε μια ομάδα από 10-15 άτομα τα οποία περιπολούσαν στην περιοχή… Οι εγκαλούντες ερωτήθηκαν από άτομα της ομάδας σχετικά με τον τόπο καταγωγής τους… οι κατηγορούμενοι απευθυνόμενοι με σκοπό να προσβάλουν την τιμή τους κατά των εγκαλούντων είπαν ότι "μυρίζουν"* και *"να επιστρέψουν στη χώρα τους"»*. Στον δεύτερο βαθμό, το Η' Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών καταδίκασε εκ νέου τους κατηγορούμενους με μειωμένες ποινές (αριθμός απόφασης 3181/2018), αναγνωρίζοντας το ελαφρυντικό του πρότερου έντιμου βίου (μειοψηφούσας μίας πρωτοδίκη).

Να σημειώσουμε εδώ ότι στην δίκη ενώπιον του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών με κατηγορούμενους διευθυντικά στελέχη και μέλη της Χρυσής Αυγής για το αδίκημα της εγκληματικής οργάνωσης, η Σ.Θ. κατηγορήθηκε για ένταξη σε εγκληματική οργάνωση, αδίκημα για το οποίο αθωώθηκε.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η μακρά διάρκεια της υπόθεσης διακινδύνευσε την προσέλευση του βασικού μάρτυρα-παθόντος στο ακροατήριο, εξέλιξη η οποία εν τέλει αποφεύχθηκε. Ο νομικός χαρακτηρισμός των βλαβών του R.A. ως επικίνδυνης σωματικής βλάβης από την Αστυνομία και μετέπειτα από την Εισαγγελία και το Δικαστήριο, τη στιγμή που το θύμα έφερε βαθύ τραύμα στον θώρακα από αιχμηρό αντικείμενο (μάλλον μαχαίρι), είναι ενδεικτικός μιας τάσης συστηματικής υποεκτίμησης της ποινικής απαξίας πράξεων με ρατσιστικό κίνητρο.

Υπόθεση 7η

Ημερομηνία συμβάντος: 28/10/2011

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Οπτικοποίηση του περιστατικού από τον Γιώργο Μικάλεφ στο πλαίσιο της καμπάνιας #ValtousX

Στις 28 Οκτωβρίου 2011, περί ώρα 14:30, ομάδα δέκα (10) τουλάχιστον ατόμων (ανάμεσά τους οι Π.Μ., S.J.A., Γ.Φ, κ.α.), φέροντας στα χέρια τους αλυσίδες, μεταλλικά και ξύλινα ρόπαλα, περικύκλωσαν τις Σ.Κ. και Ε.Μ., τις ρώτησαν αν είναι Ελληνίδες, τους ζήτησαν τις ταυτότητές τους και όταν αυτές αρνήθηκαν να τους τις επιδείξουν, τις χαστούκισαν, τις έφτυσαν, τις έριξαν στο έδαφος και άρχισαν να τις χτυπούν με λακτίσματα, γροθοκοπήματα και με τα ρόπαλα στο σώμα και στο κεφάλι, μέχρι που η μία από τις δύο λιποθύμησε στο οδόστρωμα, πριν δε αποχωρήσουν τους αφαίρεσαν το χρηματικό ποσό που η μία παθούσα είχε πάνω της, ήτοι πενήντα (50) ευρώ. Οι παθούσες διακομίστηκαν με πολλαπλά τραύματα στον Ευαγγελισμό.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ

Μετά από ειδοποίηση διερχόμενου περιπολικού, σε άντρες του οποίου οι δύο παθούσες έδωσαν την περιγραφή των δραστών, συνελήφθησαν σε λίγα λεπτά πέντε από τους δράστες (οι δύο ανήλικοι) οι οποίοι και αναγνωρίστηκαν από τα θύματα. Δικογραφία σχηματίστηκε για τα αδικήματα της ληστείας, των επικίνδυνων σωματικών βλαβών, της παράνομης οπλοφορίας και οπλοχρησίας. Δύο από τους κατηγορούμενους κρίθηκαν προσωρινά κρατούμενοι.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Το Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων Αθηνών έκρινε ένοχους τους ανήλικους κατηγορουμένους για επικίνδυνη σωματική βλάβη και παράνομη οπλοφορία (αριθμός απόφασης 225/2013) και τους αθώωσε για το αδίκημα της ληστείας, χαρακτηρί-

ζοντας στο σκεπτικό του το κίνητρο της επίθεσης ως ρατσιστικό, κάτι που – σύμφωνα με το δικαστήριο – αποκλείει τη ληστεία αφού *«οι κατηγορούμενοι δεν είχαν σκοπό να τους πάρουν τα κινητά τους τηλέφωνα με τη βία, αλλά να τις κτυπήσουν επειδή ήταν Αλβανίδες»*. Το Γ' Μονομελές Εφετείο Κακουργημάτων έκρινε ένοχους τους δράστες για τα αδικήματα της ληστείας, των επικίνδυνων σωματικών βλαβών, της παράνομης οπλοφορίας και οπλοχρησίας (αριθμός απόφασης 3054/2015) και δεν αναγνώρισε αναστέλλουσα ισχύ στην έφεση. Το Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων έκρινε εκ νέου ένοχους τους κατηγορουμένους. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο ακροατήριο του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών για την υπόθεση της εγκληματικής οργάνωσης «Χρυσή Αυγή» προέκυψε, από καταθέσεις μαρτύρων και ανάγνωση εγγράφων, ότι ο Π.Μ. ήταν το χρονικό διάστημα της επίθεσης, πυρηνάρχης Δράμας της ναζιστικής οργάνωσης.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η ανταπόκριση των αστυνομικών αρχών στην έκκληση των θυμάτων ήταν άμεση. Ωστόσο, η αποτελεσματική δράση των διωκτικών αρχών (εδώ η σύλληψη των δραστών επ' αυτοφώρω) δεν υποκαθιστά το έργο του δικαστή και τις αστοχίες του νομοθέτη. Οι διατάξεις για το ρατσιστικό κίνητρο δεν εφαρμόστηκαν, εξαιτίας των νομοθετικών αλλαγών που είχαν ήδη λάβει χώρα (βλ. Κεφάλαιο IV, στοιχείο γ, της παρούσας Έκθεσης), ενώ στην περίπτωση που το ρατσιστικό κίνητρο αναγνωρίστηκε, τούτο λειτούργησε υπέρ των κατηγορούμενων. Η αδυναμία κατανόησης και η μη αναγνώριση του ρατσιστικού κινήτρου ως συντρέχοντος σήμαναν τη μη δικαστική αποτύπωσή του, ακόμα και στις πιο προφανείς ρατσιστικές επιθέσεις.

Υπόθεση 8η

Ημερομηνία συμβάντος: 22/2/2012

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 22 Φεβρουαρίου 2012, στον Πειραιά, πέντε άγνωστα άτομα, φορώντας κράνη, κουκούλες και κρατώντας στα χέρια τους ξύλα, σίδερα και teaser, εισέβαλαν στην επί της Δεληγιώργη αρ. 30 κατοικία των υπηκόων Πακιστάν Μ.Υ. και Τ.Μ., χτύπησαν αυτούς σε διάφορα σημεία του σώματος και ιδίως τον πρώτο εξ αυτών σοβαρά στο κεφάλι, με αποτέλεσμα αυτός να διακομιστεί με ασθενοφόρο του ΕΚΑΒ σε νοσοκομείο. Οι δράστες διέφυγαν ασύλληπτοι.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Ο Αξιωματικός Υπηρεσίας του ΑΤ Πειραιά αστυνομικός Η.Β. που εκτελούσε καθήκοντα την ώρα του συμβάντος δεν σχημάτισε δικογραφία στα πλαίσια του αυτοφώρου ούτε τέλεσε προανάκριση, αν και ενημερώθηκε από αστυνομικούς που έλαβαν γνώση και επελήφθησαν του περιστατικού. Περιορίστηκε να ζητήσει στους συναδέλφους του να πουν στους παθόντες να μεταβούν στην υπηρεσία και να καταγγείλουν το περιστατικό. Η αδράνεια αυτή είχε ως συνέπεια να χαθεί κρίσιμος χρόνος και να μην συλλεγεί κανένα αποδεικτικό στοιχείο, με αποτέλεσμα την μη σύλληψη των αγνώστων δραστών. Το γεγονός ήρθε στη δημοσιότητα από καταγγελία της οργάνωσης «Ανοιχτό Σχολείο Μεταναστών Πειραιά» στις 20/3/2012.

Οι παθόντες κατέθεσαν ενώπιον των αστυνομικών αρχών, μετά τη δημοσιοποίηση της υπόθεσης, ζήτησαν την ποινική δίωξη και ο σοβαρότερα τραυματισμένος (νοσηλευθείς για δέκα μέρες σε νοσοκομείο) εξετάστηκε από ιατροδικαστή. Η ιατροδικαστική έκθεση αναφέρεται σε «βαριά σωματική βλάβη» και «κάταγμα της κεφαλής». Αν και τα πραγματικά περιστατικά (πολυάριθμα χτυπήματα στο κεφάλι από πολλούς δράστες με σιδερένια ρόπαλα και επέλευση αποτελέσματος βαριάς σωματικής βλάβης) στοιχειοθετούν την τέλεση κακουργήματος (βαριάς σωματικής βλάβης ή απόπειρας ανθρωποκτονίας, αναλόγως της αξιολόγησης του δόλου των δραστών), η αστυνομία σχημάτισε εν τέλει δικογραφία για το πλημμέλημα της επικίνδυνης σωματικής βλάβης (αριθμός διαβιβαστικού Αστ. Τμήματος Δημ. Θεάτρου Πειραιά 1046/2/785-γ/4-4-2012).

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Δεν είναι γνωστή η εξέλιξη της εν λόγω δικογραφίας, πιθανολογούμε πάντως ότι τέθηκε στο αρχείο αγνώστων δραστών. Κατά του αστυνομικού Η.Β. κινήθηκε ένορκη διοικητική εξέταση, το πόρισμα της οποίας του καταλόγισε πειθαρχικές ευθύνες, επιβάλλοντάς του την κατώτερη πειθαρχική ποινή του προστίμου. Δεν μας είναι γνωστή η κατάληξη του ποινικού σκέλους της υπόθεσης σε βάρος του αστυνομικού (παράβαση καθήκοντος ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Πειραιά).

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Στην εξεταζόμενη περίπτωση, η αστυνομική αρχή δεν διερεύνησε στο ελάχιστο τις τελεσθείσες κακουργηματικές πράξεις, επέδειξε αδράνεια για την εξιχνίαση της υπόθεσης και εσφαλμένα αξιολόγησε τις τελεσθείσες πράξεις ως πλημμελη-ματικές, παρά το σαφές περιεχόμενο της ιατροδικαστικής έκθεσης που ήρθε σε γνώση της. Εν προκειμένω, δεν τίθεται καν ζήτημα διερεύνησης του ρατσιστικού χαρακτήρα της επίθεσης, ο οποίος πιθανολογείται σφοδρά καθώς τα θύματα υπέδειξαν στους δράστες το σημείο στο οποίο είχαν κρυμμένα λεφτά, αλλά οι δράστες αδιαφόρησαν προς τούτο. Η πειθαρχική δίωξη του αστυνομικού Η.Β. χώρησε κατόπιν δημοσιοποίησης της υπόθεσης και κατέληξε στην ελαφρύτερη δυνατή πειθαρχική ποινή.

Υπόθεση 9η

Ημερομηνία συμβάντος: 12/6/2012

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 12 Ιουνίου 2012 και ώρα 3πμ, στο Πέραμα, μια ομάδα 10-20 ατόμων, υποστηρικτών και μελών της οργάνωσης «Χρυσή Αυγή», με επικεφαλής – σύμφωνα με μάρτυρες – τον τοπικό πυρηνάρχη της οργάνωσης Α.Π., πλησίασαν με μηχανάκια την οικία μιας οικογένειας Αιγύπτιων αλιεργατών που διατηρεί κατάστημα πώλησης ψαριών στην περιοχή. Στην ταράτσα, που είναι προσβάσιμη από τον κατηφορικό δρόμο, βρήκαν τον Αιγύπτιο υπήκοο Α.Ε., την ώρα που κοιμόταν στον εξωτερικό χώρο, και τον χτύπησαν επανειλημμένα στο κεφάλι και σε όλο του το σώμα με σίδερα και ξύλα, αφήνοντας τον λιπόθυμο. Στη συνέχεια κατέβηκαν στην είσοδο του σπιτιού και αποπειράθηκαν να εισβάλουν από την κλειδωμένη πόρτα, ωστόσο οι ένοικοι του σπιτιού προσπάθησαν να τους απωθήσουν κλείνοντας τα παράθυρα και βάζοντας τις φωνές. Κατά την αποχώρησή τους και αφού άδειασαν στο εσωτερικό του σπιτιού το περιεχόμενο ενός πυροσβεστήρα, οι δράστες κατέστρεψαν τα οχήματα των Αιγύπτιων αλιεργατών. Οι πέντε εκ των φερόμενων δραστών συνελήφθησαν μισή ώρα μετά την επίθεση και αναγνωρίστηκαν στο Αστυνομικό Τμήμα από τα θύματα. Ο Α. Ε. μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο (αρχικά στο Τζάνειο, στη συνέχεια στον Ευαγγελισμό) και νοσηλεύτηκε για κάποιες εβδομάδες. Για την αποκατάσταση της γνάθου του, χρειάστηκε να του γίνει γναθοχειρουργική επέμβαση με συρμάτινη περίδεση, με συνέπεια να αδυνατεί να φάει στέρεη τροφή επί πολλούς μήνες.

© Tatiana Bolari / Eurokinissi

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Ο νομικός χαρακτηρισμός της επίθεσης σε βάρος του Α.Ε. σύμφωνα με την αστυνομία και την Εισαγγελία ήταν αυτός της «βαριάς σωματικής βλάβης». Ευρισκόμενος στο νοσοκομείο, ο παθών δεν εξετάστηκε από ιατροδικαστή, αν και είχε εκδοθεί σχετική εντολή προς την Ιατροδικαστική Υπηρεσία με επιμέλεια της Αστυνομίας, η οποία όμως δεν περαιώθηκε. Οι δράστες, μετά την απολογία τους στον ανακριτή, αφέθηκαν ελεύθεροι με περιοριστικούς όρους. Πρέπει να σημειωθεί το γεγονός ότι, ενώ κατά την προσαγωγή τους δύο τουλάχιστον από τους δράστες φορούσαν μαύρα μπλουζάκια της Χρυσής Αυγής (γεγονός που βεβαιώνεται και από ένορκη κατάθεση της αστυνομικού που τους προσήγαγε), κατά την προσέλευσή τους ενώπιον Ανακριτή και Εισαγγελέα οι κατηγορούμενοι φορούσαν διαφορετικά ρούχα, είχαν δηλαδή την ευκαιρία να αλλάξουν τις μπλούζες τους σε χρονικό διάστημα που βρίσκονταν υπό την κράτηση και επιτήρηση αστυνομικών. Και τούτο, αν και η ενδυμασία αποτελούσε κρίσιμο αποδεικτικό στοιχείο τόσο για την τέλεση της πράξης όσο και για την θεμελίωση του ρατσιστικού κινήτρου της.

Από την επισκόπηση της δικογραφίας (ΑΒΜ Φ12/979Α), δεν προκύπτει άρση του απορρήτου των κινητών τηλεφώνων των δραστών, προκειμένου να εντοπιστούν στοιχεία σχεδιασμού, οργάνωσης, κοκ, της τελεσθείσας πράξης. Υπόψιν του ανακριτή Πειραιά, τέθηκε βίντεο που απεικονίζει τον βουλευτή Β' Πειραιά της Χρυσής Αυγής Γ. Λαγό, το απόγευμα της 11/6/2012, λίγες ώρες πριν λάβει χώρα η επίθεση, στο οποίο αναφέρεται στους Αιγύπτιους ψαράδες στην περιοχή «που κάνουν ο,τι θέλουν, πουλάνε τα ψάρια τους όπως θέλουν», καταλήγοντας ότι από εδώ και πέρα «θα δίνουν λογαριασμό στη Χρυσή Αυγή». Αν και ζητήθηκε από τη συνήγορο των θυμάτων να κληθεί και να δώσει εξηγήσεις ο βουλευτής της Χρυσής Αυγής, τέτοια ενέργεια δεν έλαβε ποτέ χώρα.

Μετά την ανθρωποκτονία του Παύλου Φύσσα και την εκκίνηση της ποινικής δίωξης για την εγκληματική οργάνωση «Χρυσή Αυγή», οι εισαγγελικές αρχές προέβησαν στην συνένωση δικογραφιών με δράστες μέλη και στελέχη της Χρυσής Αυγής για την στοιχειοθέτηση του αδικήματος της εγκληματικής οργάνωσης. Στα πλαίσια της συνένωσης, οι πράξεις σε βάρος του Α.Ε. χαρακτηρίστηκαν κατ' ορθότερο νομικό χαρακτηρισμό ως απόπειρα ανθρωποκτονίας από πρόθεση και από κοινού, ενώ οι φερόμενοι ως δράστες κατηγορήθηκαν και για το αδίκημα της ένταξης σε εγκληματική οργάνωση.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Το Α' Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων Αθηνών έκρινε ένοχους τους πέντε κατηγορούμενους για απόπειρα ανθρωποκτονίας του Α.Ε. και για ένταξη σε εγκληματική οργάνωση (αριθμός απόφασης 2425/2020). Ένοχη κρίθηκε και μια ανήλικη που συμμετείχε στην επίθεση από το Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων για το αδίκημα της απόπειρας ανθρωποκτονίας. Η καθαρογραφή της πρωτόδικης απόφασης δεν είχε ολοκληρωθεί κατά τη σύνταξη της παρούσας Έκθεσης.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η μη απόδοση ανθρωποκτόνου δόλου στην προδικασία της συγκεκριμένης υπόθεσης, πριν την ανθρωποκτονία του Παύλου Φύσσα, παρά τις ιδιαίτερες συνθήκες τέλεσης της πράξης (επίθεση εν ώρα ύπνου, πολλών ατόμων, οπλισμένων με σίδερα και ρόπαλα, αριθμός πληγμάτων με στόχο το κεφάλι, επελθούσα βλάβη, κοκ) είναι ενδεικτική της ευρύτερης τάσης υποεκτίμησης της ποινικής απαξίας αδικημάτων με θύμα αλλοδαπό υπήκοο. Η συνέργεια αστυνομικών στην απόκρυψη κρίσιμων αποδεικτικών στοιχείων από πλευράς δραστών (αλλαγή ενδυμασίας) αποτυπώνει υπαρκτές διασυνδέσεις της Χρυσής Αυγής με πυρήνες εντός των διωκτικών αρχών. Οι πλημμέλειες στις προανακριτικές και ανακριτικές ενέργειες έθεσαν εμπόδια στην δικαστική εξιχνίαση της υπόθεσης, που όμως ξεπεράστηκαν τελικά από το επιληφθέν δικαστήριο.

Υπόθεση 10η

Ημερομηνία συμβάντος: 22/8/2012

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 22 Αυγούστου 2012 και ώρα 03:00 μετά τα μεσάνυχτα, στην Πλατεία Συντάγματος, πέντε με έξι άγνωστοι δράστες νεαρής ηλικίας, που φορούσαν μπλούζες που ανέγραφαν την ένδειξη "Χρυσή Αυγή", πλησίασαν τον Ελληνοκύπριο Π.Π., κυπριακής και Βρετανικής υπηκοότητας και κάτοικο Γερμανίας, τον ρώτησαν ποιά είναι η καταγωγή του και, όταν αυτός δεν απάντησε, του προκάλεσαν σωματικές κακώσεις, ρίχνοντάς τον στο έδαφος και χτυπώντας τον με κλωτσιές και μπουνιές, εν συνεχεία δε του αφαίρεσαν μια χρυσή αλυσίδα χειρός και διέφυγαν προς άγνωστη κατεύθυνση. Ο παθών μεταφέρθηκε με ΕΚΑΒ στο νοσοκομείο όπου διαπιστώθηκε κάταγμα στο ζυγοματοκογχικό σύμπλεγμα.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Στην από 12/10/2012 επιστολή που απέστειλε στις ελληνικές αρχές από τη Γερμανία όπου επέστρεψε, ο παθών ανέφερε τα πραγματικά περιστατικά καθώς και την εκτίμησή του ότι οι δράστες τον χτύπησαν γιατί πίστεψαν ότι ήταν ξένος και πως μόνον όταν τους είπε ότι είναι Κύπριος σταμάτησαν να τον χτυπούν και αποχώρησαν. Λίγα λεπτά μετά τον τραυματισμό του, ο παθών μίλησε με αστυνομικό, ο οποίος τον παρότρυνε να μεταβεί στο νοσοκομείο. Ωστόσο, από τη δικογραφία (που σχηματίστηκε μόνον μετά την επιστολή) και από κατάθεση έτερου αστυνομικού την 18/12/2012, προκύπτει ότι ο επιληφθείς αστυνομικός δεν προέβη σε οποιαδήποτε αναφορά του περιστατικού όπως όφειλε, καθώς επίσης ότι η ΕΛΑΣ δεν μπόρεσε να εντοπίσει με δικές της ενέργειες ούτε καν το όνομα του εν υπηρεσία αστυνομικού, πόσο μάλλον τους δράστες.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Δεν είναι γνωστή κάποια περαιτέρω εξέλιξη της υπόθεσης (ΑΒΜ ΙΔ2013/18012), πιθανολογείται η κατάληξή της στο αρχείο αγνώστων δραστών.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η ρατσιστική βία έχει εκτατική τάση εξαιτίας και του γεγονότος ότι η επιλογή του θύματος γίνεται με βάση χαρακτηριστικά όπως αυτά προσλαμβάνονται από τον δράστη, ακόμα και αν η πρόσληψη αυτή είναι λαθεμένη. Εδώ, το νομιζόμενο χα-

ρακτηριστικό αλλοδαπότητας (πιθανότατα το χρώμα του δέρματος) και η μη απόκριση στην ερώτηση για την καταγωγή (εξηγηθείσα ως άγνοια της ελληνικής γλώσσας) σήμαναν τον ξυλοδαρμό ενός ελληνικής καταγωγής Κύπριου πολίτη. Για άλλη μια φορά, προκύπτει πλημμελής διερεύνηση ενός ρατσιστικού περιστατικού από τις αστυνομικές αρχές, ακόμα και στο επίπεδο της καταγραφής, η οποία τελικά κατέστη εφικτή με πρωτοβουλία του ίδιου του παθόντος.

Υπόθεση 11η

Ημερομηνία συμβάντος: 7/9/2012

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

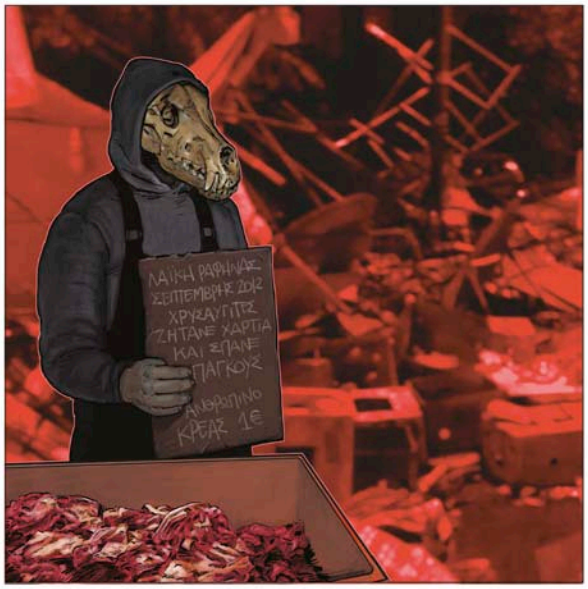

Οπτικοποίηση του περιστατικού από τον Λέανδρο στο πλαίσιο της καμπάνιας #ValtousX

Στις 7 Σεπτεμβρίου 2012 στην Ραφήνα Αττικής, ομάδα μελών της Χρυσής Αυγής με επικεφαλής δύο βουλευτές και ηγετικά στελέχη της, τον Γεώργιο Γερμενή και τον Παναγιώτη Ηλιόπουλο, και με παρόντα τον αστυνομικό συνοδό του ενός, τέλεσε ελέγχους νομιμοποιητικών εγγράφων σε πάγκους μεταναστών στο πανηγύρι της περιοχής με αφορμή τοπική θρησκευτική γιορτή, αντιποιούμενη αστυνομικά καθήκοντα. Το γεγονός της αντιποίησης προκύπτει αναντίρρητα από βιντεοληπτικό υλικό αλλά και από μετέπειτα συνεντεύξεις του ενός από τους δύο βουλευτές. Η ομάδα των μελών της Χρυσής Αυγής έσπασε δύο πάγκους μεταναστών μικροπωλητών και κατέστρεψε αντικείμενα προς πώληση. Για τις τελεσθείσες πράξεις, που έλαβαν μεγάλη δημοσιότητα, καθώς βιντεοσκοπήθηκαν και προβλήθηκαν με επιμέλεια της ίδιας της ναζιστικής οργάνωσης, σχηματίστηκε δικογραφία, χωρίς όμως να τηρηθεί η διαδικασία του αυτοφώρου, καθώς κανένας δεν συνελήφθη. Αντίστοιχες «δράσεις» με χαρακτηριστικά αντιποίησης αρχής και φθορές ξένης ιδιοκτησίας τελέστηκαν τις ίδιες μέρες από τη Χρυσή Αυγή ανά την Ελλάδα, με επικεφαλής βουλευτές και άλλα στελέχη της.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Οι αστυνομικές αρχές εντόπισαν τον νιγηριανής υπηκοότητας Ι.Ρ., μετανάστη-θύμα της επίθεσης του οποίου η περιουσία είχε καταστραφεί, αν και ο ίδιος είχε όλα τα νομιμοποιητικά έγγραφα και συμμετείχε στο πανηγύρι έχοντας όλα τα νόμιμα παραστατικά, ο οποίος και κατέθεσε ζητώντας την ποινική δίωξη των δραστών. Το βίντεο της επίθεσης κατασχέθηκε και απομαγνητοφωνήθηκε, ενώ της δικογραφίας επελήφθη η Κρατική Ασφάλεια. Στο διαβιβαστικό της δικογραφίας, περιγράφεται η τέλεση των αδικημάτων της αντιποίησης αρχής, διατάραξης κοινής ειρήνης και διακεκριμένων φθορών ξένης ιδιοκτησίας. Τον Δεκέμβριο του 2012, προσήλθε στις αρχές και κατέθεσε μήνυση το δεύτερο από τα θύματα, Ο.Α., και αυτός νιγηριανής υπηκοότητας και εργαζόμενος ως μικροπωλητής.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Αν και η άρση της ασυλίας των βουλευτών της Χρυσής Αυγής προχώρησε άμεσα, εντός του επόμενου μήνα, η δικογραφία (ΑΒΜ: Γ2012/3460) παρέμεινε στη φάση της προκαταρκτικής εξέτασης επί τριάμισι και πλέον χρόνια, αν και εξ εγγράφων προκύπτει ότι ο παθών Ι.Ρ. που κλήθηκε εκ νέου στο Αστυνομικό Τμήμα Αγίου Παντελεήμονα και την 9/3/2016 επιβεβαίωσε την κατάθεσή του, κατοικούσε στην ίδια διεύθυνση, δηλωθείσα ήδη από τον Σεπτέμβριο του 2012. Τελικά, η ποινική δίωξη εκκίνησε επίσημα και το κατηγορητήριο καταρτίστηκε την 24/10/2016 (τέσσερα χρόνια μετά την τέλεση της αξιόποινης πράξης) με ένδειξη κατεπείγοντος λόγω κινδύνου παραγραφής, κατόπιν της από 10/10/2016 επιστολής του Γενικού Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπ. Δικαιοσύνης κ. Κ. Παπαϊωάννου προς την Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, τον Προϊστάμενο της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών και την αρμόδια Εισαγγελέα για τη Ρατσιστική Βία με την οποία κοινοποιήθηκε σχετική όχληση προς το Υπουργείο συνηγόρου πολιτικής αγωγής στη δίκη της Χρυσής Αυγής.

Σε μεταγενέστερη τηλεφωνική συνομιλία του παθόντος Ι.Ρ. με τον συντάκτη του παρόντος δελτίου (με την δικηγορική του ιδιότητα), ο παθών δήλωσε πως οι αστυνομικοί του ΤΑ Αγίου Παντελεήμονα του μετέφεραν (ψευδώς) ότι «οι δράστες ζήτησαν συγγνώμη για τις πράξεις τους» και τον παρώθησαν στην λήξη της υπόθεσης. Παρόλα αυτά, ο παθών επανέλαβε τις καταγγελίες του, επιβεβαιώνοντας ότι ο βουλευτής που του ζήτησε τα χαρτιά του «ήταν και στο σπάσιμο». Ωστόσο, ο παθών, εμφανώς απογοητευμένος από την πολύχρονη καθυστέρηση της υπόθεσης και έχοντας σχηματίσει την πεποίθηση ότι η απόδοση δικαιοσύνης θα ήταν ανέφικτη και εν πολλοίς μάταιη, δεν προσήλθε στο ακροατήριο. Ο έτερος παθών Ο.Α. είχε ήδη φύγει από την χώρα και ήταν απών κατά την εκδίκαση της υπόθεσης.

Κατόπιν τούτου, η πρόεδρος του Θ΄ Μονομελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών, σε συνεδρίαση της 9/1/2019, αθώωσε λόγω αμφιβολιών τούς Ηλιόπουλο και Γερμενή για την κατηγορία της απρόκλητης φθοράς ξένης ιδιοκτησίας στο πανηγύρι της Ραφήνας στις 7 Σεπτεμβρίου 2012, ενώ η δίωξη για τα άλλα δύο αδικήματα για τα οποία κατηγορούνταν (αντιποίηση αρχής και εκτέλεση βιαιοπραγιών) έπαυσε υφ' όρον. Συντάχθηκε, δε, με την εισαγγελική πρόταση, που ανέφερε ότι: «Έχει αποδειχθεί χωρίς καμία αμφιβολία ότι μια πολυμελής ομάδα ατόμων με διακριτικά της Χρυσής Αυγής, στην οποία είχαν πρωτεύοντα ρόλο οι βουλευτές Π. Ηλιόπουλος και Γ. Γερμενής, ενεργώντας συντεταγμένα προέβη σε βιαιοπραγίες στο πανηγύρι της Ραφήνας, αναποδογυρίζοντας πάγκους μικροπωλητών και προκαλώντας φθορές. Ωστόσο, δεν αποδείχθηκε με βεβαιότητα η συμμετοχή των κατηγορουμένων κατά την τέλεση βιαιοπραγιών, επομένως προτείνω να αθωωθούν λόγω αμφιβολιών», σύμφωνα με δημοσίευμα της Εφημερίδας των Συντακτών (Γιώτα Τέσση, «Επιδρομή στη Λαϊκή Ραφήνας: Ένοχη η οργάνωση, αθώοι οι κατηγορούμενοι», Εφημερίδα των Συντακτών, 10/1/2019).

Το Α' Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων Αθηνών, στα πλαίσια της δίκης της ναζιστικής εγκληματικής οργάνωσης «Χρυσή Αυγή», ανέγνωσε μεταξύ άλλων έγγραφα της ως άνω σχηματισθείσας δικογραφίας και καταδίκασε τους Ηλιόπουλο και Γερμενή για το αδίκημα της εγκληματικής οργάνωσης, τον πρώτο για ένταξη και τον δεύτερο για την επιβαρυντική περίσταση της διεύθυνσης αυτής.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η καθυστέρηση απόδοσης δικαιοσύνης έχει δυσανάλογες συνέπειες για τους αλλοδαπούς παθόντες, στα πλαίσια αδικημάτων που τελέστηκαν με ρατσιστικό κίνητρο, καθώς τα θύματα είτε φεύγουν από την χώρα είτε χάνουν την απαιτούμενη εμπιστοσύνη στους θεσμούς προκειμένου να προσέλθουν να καταθέσουν. Την πεποίθηση αυτή των θυμάτων ενισχύουν οι αστυνομικές αρχές, με ενέργειες που, στη συγκεκριμένη υπόθεση, υποδεικνύουν πρόθεση συγκάλυψης των ρατσιστικών εγκλημάτων. Η παρουσία αστυνομικού, συνοδού του βουλευτή, την ώρα τέλεσης των αξιόποινων πράξεων, είναι ενδεικτική του πολιτειακού γόρδιου δεσμού που κλήθηκε να κόψει το Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων που δίκασε τους βουλευτές της Χρυσής Αυγής ως διευθυντικά στελέχη εγκληματικής οργάνωσης.

Υπόθεση 12η

Ημερομηνία συμβάντος: 10/9/2012

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 10 Σεπτεμβρίου 2012, στη Μεταμόρφωση Αττικής, ομάδα ατόμων στην οποία συμμετείχε ο Κ.Κ., ελληνικής υπηκοότητας, προσήλθε σε κουρείο ιδιοκτησίας Πακιστανού υπηκόου και, αφού συνεπλάκη με άτομα εντός τους κουρείου, προξένησε πυρκαγιά με τη χρήση αυτοσχέδιου εκρηκτικού μηχανισμού (βόμβα μολότοφ), τη στιγμή που μέσα στο κουρείο βρισκόταν ο Ζ.Α., υπάλληλος Πακιστανικής υπηκοότητας. Η επίθεση ακολούθησε μετά από προηγούμενες επισκέψεις του ταυτοποιημένου δράστη, ο οποίος είχε απευθύνει στους Πακιστανούς υπηκόους απειλητικές εκφράσεις, λέγοντάς τους ότι «μυρίζουν» και ζητώντας τους «να φύγουν». Οι δράστες διέφυγαν χωρίς να συλληφθούν. Στις 22 Σεπτεμβρίου 2012, ημέρα κατά την οποία οργανώθηκε αντιρατσιστική κινητοποίηση διαμαρτυρίας για τον εμπρησμό του κουρείου από τοπικούς φορείς και συλλογικότητες, σε βραδινή ώρα, ομάδα ατόμων εποχούμενων σε μοτοσικλέτες στην οποία συμμετείχε ο Κ.Κ. επιτέθηκε σε Πακιστανούς υπηκόους που περπατούσαν γυρνώντας σπίτι τους από την εργασία τους, αφού πρώτα τους ρώτησαν ποιά είναι η καταγωγή τους. Κατά την επίθεση μαχαιρώθηκε δίπλα στην καρδιά ο Πακιστανός υπήκοος R.A., από τον οποίο οι επιτιθέμενοι αφαίρεσαν το κινητό του. Σε κλήση που έκανε ο δράστης από το κινητό του θύματος προς άτομο που έτυχε να είναι ο θεράπων ιατρός του, ο δράστης χρησιμοποίησε τη φράση: "τον σκοτώσαμε γιατί είναι Πακιστανός, θα κανονίσουμε κι εσένα που του δίνεις δουλειά, είμαστε από τη Χρυσή Αυγή". Το ίδιο βράδυ, τελέστηκαν άλλες δύο επιθέσεις με θύματα υπηκόους Πακιστάν. Οι δράστες διέφυγαν. Η ταυτοποίηση του Κ.Κ. κατέστη εφικτή κατόπιν άρσης του τηλεφωνικού απορρήτου του κλαπέντος κινητού.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Αν και η συνομιλία του Κ.Κ. με οικείο του πρόσωπο προέκυψε ήδη από τον Σεπτέμβριο του 2012, ο δράστης δεν συνελήφθη από τις αστυνομικές αρχές, παρά μόνον μετά την ανθρωποκτονία του Πακιστανού εργάτη Σαχζάτ Λουκμάν στα Πετράλωνα τον Ιανουάριο του 2013 (βλ. Υπόθεση 17η). Η μεταγενέστερη σύλληψη του Κ.Κ. ανακοινώθηκε ταυτόχρονα με τη σύσταση των αστυνομικών Τμημάτων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας. Ωστόσο, αν και τα κίνητρα των ως άνω επιθέσεων ήταν καταφανώς ρατσιστικά, η αστυνομική διερεύνηση δεν ασχολήθηκε μ' αυτή τη διάσταση. Δεν αναζητήθηκαν ποτέ οι λοιποί δράστες, δεν διερευνήθηκε η οργανωμένη τέλεση των αδικημάτων παρά την ύπαρξη τεσσάρων χωριστών

περιστατικών σε χρονική και χωρική συνάφεια με το ίδιο modus operandi, ενώ το ρατσιστικό κίνητρο δεν δηλώθηκε ποτέ σε οποιοδήποτε διαβιβαστικό έγγραφο και μετέπειτα στο κατηγορητήριο, αν και επελήφθη η νεοσύστατη υπηρεσία.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών, με την 325/28-3-2014 απόφασή του, καταδίκασε τον δράστη Κ.Κ. για την τέλεση του αδικήματος του εμπρησμού (περιστατικό 10/9/2012) και της απόπειρας ανθρωποκτονίας (περιστατικό 22/9/2012). Ωστόσο, δεν εφάρμοσε την επιβαρυντική περίσταση του ρατσιστικού κινήτρου στην επιμέτρηση της ποινής (ά. 79 παρ. 3), αν και στην περιγραφή των πραγματικών περιστατικών τέλεσης της πράξης τα αδικήματα αποδίδονται στην καταγωγή των θυμάτων. Το Β' Μικτό Ορκωτό Εφετείο Αθηνών, με την 471/9-11-2017 απόφασή του, καταδίκασε τον δράστη όπως πρωτόδικα.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η πλημμελής διερεύνηση μιας καταφανώς οργανωμένης ρατσιστικής ομαδοποίησης που έδρασε συστηματικά στην περιοχή της Μεταμόρφωσης Αττικής τον Σεπτέμβριο του 2012 σήμανε ότι, αν και ένας εκ των δραστών οδηγήθηκε στη δικαιοσύνη και τιμωρήθηκε για τις πράξεις του, πολλοί εκ των δραστών παρέμειναν ατιμώρητοι. Οι πράξεις δεν αξιολογήθηκαν ως ρατσιστικές κατά την επιμέτρηση της ποινής.

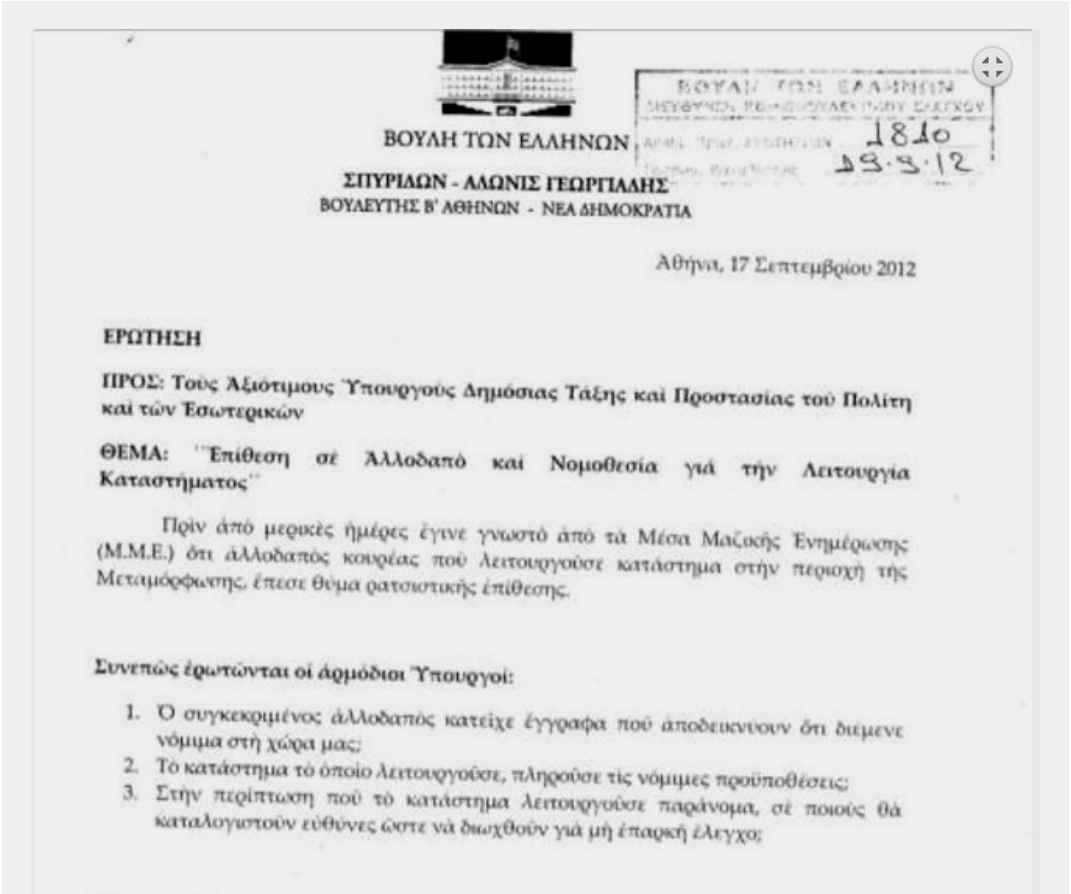

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ Β' ΑΘΗΝΩΝ - ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ 1810 19-9-12

Αθήνα, 17 Σεπτεμβρίου 2012

ΕΡΩΤΗΣΗ

ΠΡΟΣ: Τους Αξιότιμους Υπουργούς Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και των Εσωτερικών

ΘΕΜΑ: "Επίθεση σε Αλλοδαπό και Νομοθεσία γιά την Λειτουργία Καταστήματος"

Πρίν από μερικές ήμέρες έγινε γνωστό από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) ότι αλλοδαπός κουρέας που λειτουργούσε κατάστημα στην περιοχή της Μεταμόρφωσης, έπεσε θύμα ρατσιστικής επίθεσης.

Συνεπώς ερωτώνται οι αρμόδιοι Υπουργοί:

1. Ο συγκεκριμένος αλλοδαπός κατείχε έγγραφα που αποδεικνύουν ότι διέμενε νόμιμα στή χώρα μας;
2. Το κατάστημα το όποίο λειτουργούσε, πληρούσε τις νόμιμες προϋποθέσεις;
3. Στην περίπτωση που το κατάστημα λειτουργούσε παράνομα, σε ποιούς θά καταλογιστούν εύθύνες ώστε νά διωχθούν γιά μή έπαρκή έλεγχο;

Εννέα μέρες μετά την επίθεση, ο τότε βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας Άδωνις Γεωργιάδης υπέβαλε ερώτηση στη Βουλή ζητώντας από τον Υπουργό ΠΡΟΠΟ να εξετάσει αν το θύμα έχει νόμιμα έγγραφα ή είναι "λαθρομετανάστης". © JailGoldenDawn

Υπόθεση 13η

Ημερομηνία συμβάντος: 25/9/2012

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2012 και βραδινή ώρα, στην οδό Λεμεσού στο κέντρο της Αθήνας (πλατεία Αμερικής), άγνωστος αριθμός ατόμων προέβη σε φθορές και προκάλεσε σοβαρές υλικές ζημιές στο κατάστημα Cointreau, ιδιοκτησίας υπηκόου Καμερούν, καθώς και στα παρακείμενα στην ίδια οδό γραφεία της Τανζανικής Κοινότητας, που αποτελεί αναγνωρισμένο σωματείο, από το έτος 2010, των υπηκόων Τανζανίας που διαβιούν στην Ελλάδα. Οι αξιόποινες πράξεις τελέστηκαν κατά τη διάρκεια συναθροίσεων, στις οποίες κατά την αστυνομία «συγκεντρώνονταν κάτοικοι της περιοχής προκειμένου να διαμαρτυρηθούν για την έξαρση της εγκληματικότητας που σημειώνεται στην περιοχή κατοικίας τους... [όπου] εκδίωχναν αλλοδαπούς και κυρίως έγχρωμους θαμώνες των εκεί καταστημάτων...». Την επόμενη ημέρα, ο προσωρινός υπεύθυνος του καταστήματος C.A. αναγνώρισε ως έναν από τους δράστες της φθοράς του καταστήματός του τον Π.Γ., τον οποίο και καταμήνυσε. Μετά τη σύλληψη του Π.Γ. και την προσαγωγή του στο Αστυνομικό Τμήμα Αγίου Παντελεήμονα, ο Π.Γ. καταμήνυσε τον C.A. για τα αδικήματα της ψευδούς καταμήνυσης, της συκοφαντικής δυσφήμησης, της εξύβρισης και της απειλής.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Από το σχέδιο διαβιβαστικού της καταρτισθείσας δικογραφίας (αριθμος πρωτοκόλλου: 1052/8/77-α'/27-9-2012), προκύπτει ότι για τις αναφερθείσες αξιόποινες πράξεις διαπιστώθηκε μόνο το αδίκημα της φθοράς ξένης ιδιοκτησίας, και συγκεκριμένα το άρθρο 382 παρ. 1, δηλαδή η διακεκριμένη φθορά «λόγω μη πρόκλησης από τον παθόντα». Δεν αναφέρεται η τέλεση του αδικήματος της διατάραξης κοινής ειρήνης του α. 189 με προστατευτέο έννομο αγαθό τη δημόσια τάξη, ούτε αυτού της διατάραξης οικιακής ειρήνης (μιας και από τα αναφερόμενα περιστατικά προκύπτουν υλικές ζημιές στο εσωτερικό του καταστήματος και των γραφείων της Τανζανικής Κοινότητας). Δεν υπάρχει περαιτέρω καμία αναφορά στην παραβίαση του ν. 927/1979.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Ο πρόεδρος της Τανζανικής Κοινότητας S.F. και ο υπεύθυνος του Cointreau C.A. δήλωσαν, καταθέτοντας ως μάρτυρες στις ανακρίτριες και στη δίκη της Χρυσής Αυγής (στην οποία ο Π.Γ. ήταν κατηγορούμενος για το αδίκημα της ένταξης σε εγκληματική

οργάνωση), ότι ουδέποτε κλήθηκαν σε ποινικό ακροατήριο για την ως άνω υπόθεση. Το κατάστημα Cointreau τελικά υπέστη εμπρησμό στις 13/5/2013 από ομάδα δραστών στους οποίους συμμετείχε και ο εδώ καταγγελλόμενος Π.Γ. (βλ. Υπόθεση 19η).

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η τέλεση αδικημάτων με θύματα αλλοδαπούς και δη «έγχρωμους», όπως το πιστοποιεί η Αστυνομία, που έφταναν μέχρι τις φθορές ξένης ιδιοκτησίας και την καταστροφή γραφείων αναγνωρισμένων μεταναστευτικών κοινοτήτων, δεν φαίνεται να αναγνωρίζεται από τις αρχές ως υπόθεση «δημόσιας τάξης». Η καταγγελία φερόμενων δραστών εξέθετε τα θύματα στην υποβολή αντίθετων μηνύσεων, γεγονός που – κατά δήλωση των θυμάτων – αποθάρρυνε την προσφυγή στις αρχές (αν και υπήρχε δυνατότητα αυτεπάγγελτης δίωξης). Η ατιμωρησία σήμανε την κλιμάκωση της ρατσιστικής βίας, όπως προκύπτει από την μετέπειτα εξέλιξη της υπόθεσης.

Υπόθεση 14η

Ημερομηνία συμβάντος: 5/10/2012

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Οπτικοποίηση του περιστατικού από τον Δημήτρη Μαστώρο στο πλαίσιο της καμπάνιας #ValtousX

Στις 5 Οκτωβρίου 2012 και ώρα 15:20, μία ομάδα ανδρών επιβιβαζόμενοι σε Ι.Χ.Φ. αυτ/το, μάρκας MERCEDES VITO, χρώματος λευκού, με καλυμμένες πινακίδες κυκλοφορίας, μετέβη στο Λαύριο Αττικής, στην περιοχή Νεάπολη, και συγκεκριμένα στην οδό Ηλία Μεντή αρ.38, όπου βρίσκεται το πλυντήριο - λιπαντήριο αυτοκινήτων ιδιοκτησίας Ι.Ν., πακιστανικής καταγωγής. Ο συνοδηγός αποβιβάστηκε, άνοιξε τη συρόμενη πόρτα του φορτηγού και από το εσωτερικό του εξήλθαν περίπου 10 άτομα, οι οποίοι φορούσαν μαύρα ρούχα, εκ των οποίων οι δύο (2) φορούσαν μπλούζες που έφεραν τα διακριτικά «Χρυσή Αυγή». Οι δράστες έχοντας καλυμμένα τα χαρακτηριστικά του προσώπου

τους, με κουκούλες τύπου «full face», φέροντες ξύλινα ρόπαλα, στειλιάρια και άλλα αντικείμενα, επιτέθηκαν και ξυλοκόπησαν 3 άτομα πακιστανικής καταγωγής και συγκεκριμένα τους: α) N.S., υπάλληλο του ανωτέρω καταστήματος, ο οποίος τραυματίστηκε ελαφρά σε κεφάλι και χέρια, β) J.A., υπάλληλο ο οποίος κατάφερε να διαφύγει και γ) A.R, ο οποίος βρισκόταν στο κατάστημα και έφερε τραύματα σε κεφάλι, χέρι, πόδια και πλάτη σύμφωνα με την ιατροδικαστική έκθεση. Στο ανωτέρω κατάστημα οι δράστες προκάλεσαν φθορές στη τζαμαρία και σε ένα μηχάνημα, συνολικής αξίας περίπου 3.000 ευρώ.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ

Ο πρώτος και ο τρίτος παθών (που έφερε σοβαρά τραύματα στο κεφάλι και χρειάστηκε να κάνει ράμματα) εξετάστηκαν από ιατροδικαστή, ο οποίος χαρακτηρίζει στις εκθέσεις του τις σωματικές βλάβες ως «επικίνδυνες». Ωστόσο, τα αδικήματα που αναφέρονται στο διαβιβαστικό της δικογραφίας της ΥΑ Ν. Αττικής (αριθμός πρωτοκόλλου: 1046/2/2/17-1-2013) είναι αυτά της απλής απρόκλητης σωματικής βλάβης, της φθοράς ξένης ιδιοκτησίας κατά συναυτουργία και της παραβίασης του ν. 2168/93 «Περί όπλων», σε βαρος αγνώστων δραστών. Επειδή, όμως, ο τρίτος παθών στερούταν νομιμοποιητικών εγγράφων, συνελήφθη και εφαρμόστηκε σε βάρος του το μέτρο της διοικητικής απέλασης.

Κατόπιν υπόδειξης ανώνυμου πληροφοριοδότη, οι κατηγορίες αποδόθηκαν σε τρία γνωστά μέλη της Χρυσής Αυγής της τοπικής οργάνωσης Αναβύσσου, ενώ και το αυτοκίνητο του ενός ταίριαζε στην περιγραφή του αυτοκινήτου των αγνώστων δραστών. Όταν όμως κλήθηκαν να απολογηθούν, δεν είχαν κληθεί οι παθόντες προκειμένου να τους αναγνωρίσουν (ο σοβαρότερα χτυπημένος είχε εξάλλου απελαθεί).

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Είναι άγνωστο το αν διεξήχθη δίκη για την συγκεκριμένη υπόθεση (ABM: A13/2711).

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Ο χαρακτηρισμός των αξιόποινων πράξεων ως απλών σωματικών βλαβών στο διαβιβαστικό έγγραφο της αστυνομίας, τη στιγμή που οι αστυνομικοί είχαν λάβει την ιατροδικαστική έκθεση που χαρακτήριζε τις βλάβες (στο κεφάλι) ως επικίνδυνες, αλλά και η απέλαση του θύματος και βασικού μάρτυρα, συνθέτουν το πλαίσιο της ατιμωρησίας της ρατσιστικής βίας και δικαιολογούν την απροθυμία των θυμάτων να προσέλθουν στις αστυνομικές αρχές.

Υπόθεση 15η

Ημερομηνία συμβάντος: 12/10/2012

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 12 Οκτωβρίου 2012 και περί ώρα 21:30, στην Πλατεία Αττικής, τρεις άγνωστοι δράστες επιτέθηκαν στον Ελληνοαιγύπτιο υπήκοο Α.Μ. την ώρα που αυτός κατέβαινε από το τρόλεϊ. Τον χτύπησαν πολλές φορές με σιδερογροθιές και αλυσίδες στο κεφάλι, ενώ οι δράστες είχαν μαζί τους δύο σκυλιά που χρησιμοποιήθηκαν για να τρομοκρατήσουν το θύμα. Από τα χτυπήματα, το θύμα τραυματίστηκε σοβαρά στο αριστερό του μάτι. Οι δράστες διέφυγαν και δεν συνελήφθησαν ποτέ.

Το θύμα κατέθεσε στο Αστυνομικό Τμήμα Αγίου Παντελεήμονα, όπου και ζήτησε την ποινική δίωξη των δραστών, και στη συνέχεια (την επόμενη μέρα) εισήχθη σε νοσοκομείο από όπου αποχώρησε με δική του βούληση την 18/10/2012, προκειμένου, όπως σημειώνουν οι γιατροί, να αντιμετωπιστεί ιατρικά στην χώρα του. Η υπόθεση έλαβε δημοσιότητα στα δελτία ειδήσεων: το θύμα, που σπούδαζε στην Αίγυπτο και βρέθηκε στην Ελλάδα για να δει την οικογένειά του, κατήγγειλε ότι οι δράστες φορούσαν μπλούζες της Χρυσής Αυγής. Στα σχετικά βίντεο, ο παθών βρίσκεται εντός νοσοκομείου και εμφανίζεται νοσηλευόμενος σε κρεβάτι, ενώ είναι ορατή η βλάβη που υπέστη στον αριστερό οφθαλμό του.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Η αστυνομική διερεύνηση της υπόθεσης περιορίστηκε στη λήψη της κατάθεσης του παθόντος και στην δήλωση αδυναμίας εύρεσης των δραστών στα πλαίσια του αυτοφώρου. Όπως προκύπτει από το διαβιβαστικό έγγραφο του ΑΤ Αγίου Παντελεήμονα προς την Εισαγγελία (αριθμός πρωτοκόλλου: 1046/2/230-ε'/20-12-2012), καμία κίνηση δεν έλαβε χώρα για τον εντοπισμό των δραστών, αν και το περιστατικό έγινε την ώρα που το θύμα κατέβαινε από τρόλει σε μια πολυσύχναστη περιοχή στην Πλατεία Αττικής. Και όμως, η αστυνομία ουδέποτε προσπάθησε να εντοπίσει τον οδηγό του δρομολογίου ή άλλους επιβάτες που υπήρξαν αυτόπτες μάρτυρες ή να αξιοποιήσει βιντεοληπτικό υλικό από κάμερες παρακείμενων καταστημάτων. Αν και το περιστατικό έλαβε εκτεταμένη δημοσιότητα και προβλήθηκε ως άλλη μία ρατσιστική επίθεση με δράστες μέλη της Χρυσής Αυγής, η αστυνομία δεν επικοινώνησε καν με το νοσοκομείο στο οποίο νοσηλευόταν ο παθών, προκειμένου να λάβει ιατρικά έγγραφα και να προσέλθει εκεί ιατροδικαστής.

Η μόνη ενέργεια που δηλώνεται εγγράφως είναι η αδυναμία εύρεσης του θύματος προκειμένου αυτός να παραλάβει το παραπεμπτικό για τον ιατροδικαστή, έναν

και δύο μήνες μετά την επίθεση, δηλαδή σε χρονικό διάστημα που αυτός είχε ήδη ταξιδέψει στην Αίγυπτο προκειμένου να λάβει εκεί την κατάλληλη ιατρική φροντίδα. Παρά το γνωστό γεγονός της νοσηλείας του παθόντος, οι αστυνομικές αρχές αξιολόγησαν την τελεσθείσα αξιόποινη πράξη ως "επικίνδυνες σωματικές βλάβες". Από τα ιατρικά έγγραφα του παθόντος προκύπτει ότι αυτός υπέστη μόνιμη σωματική βλάβη στον αριστερό οφθαλμό, κάτι που συνεπάγεται πως ο ορθός νομικός χαρακτηρισμός του αδικήματος είναι το κακούργημα της βαριάς σωματικής βλάβης.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Οι δράστες της επίθεσης παραμένουν ασύλληπτοι. Η δικογραφία (ΑΒΜ: 1Β2013/7645) τέθηκε στο αρχείο αγνώστων δραστών.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η πλημμελής αστυνομική διερεύνηση αξιόποινων πράξεων που συνιστούν ρατσιστικά εγκλήματα σήμανε ότι πολλοί δράστες αντίστοιχων εγκλημάτων είχαν την αίσθηση της ατιμωρησίας. Από τις προανακριτικές ενέργειες των αστυνομικών προκύπτει υποεκτίμηση του ποινικού φορτίου των τελεσθεισών πράξεων, η οποία στη συνέχεια υιοθετείται συνήθως ως δεδομένη από τις εισαγγελικές αρχές.

Υπόθεση 16η

Ημερομηνία συμβάντος: 15/11/2012

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 15 Νοεμβρίου 2012 και περί ώρα 03.00, στον Βόλο, μετά από έλεγχο που έγινε από την αστυνομία σε αυτοκίνητο στο οποίο επέβαιναν οι Μ.Ζ., Κ.Μ. και Δ.Κ., βρέθηκαν 2 φιάλες περιέχουσες εύφλεκτο υλικό, πετρέλαιο και οινόπνευμα, το οποίο εκσφενδονιζόμενο προκαλεί ανάφλεξη και στουπί στο στόμιό τους (δηλαδή αυτοσχέδιοι εμπρηστικοί μηχανισμοί γνωστοί ως «κοκτέιλ μολότοφ», έτοιμοι προς χρήση), με τις οποίες οι ανωτέρω σκόπευαν να επιτεθούν σε τζαμί ευρισκόμενο στην Ν. Ιωνία Βόλου. Επίσης βρέθηκαν μέσα στο χώρο των αποσκευών του ως άνω αυτοκινήτου 122 κυνηγετικά φυσίγγια καθώς και μία ολοπρόσωπη κουκούλα (full face), χρώματος μαύρου, στο μπουφάν του Κ.Μ.. Κατά τις έρευνες στις οικίες των προαναφερομένων βρέθηκαν και κατασχέθηκαν ένα κυνηγετικό δίκαννο χωρίς άδεια, μαχαίρια, εύφλεκτο υλικό, ενώ βρέθηκε και έντυπο υλικό της Χρυσής Αυγής. Ο

ένας κατηγορούμενος αποδέχτηκε τις κατηγορίες, ενώ οι δύο άλλοι τις αρνήθηκαν, παραδεχόμενοι ότι εκείνο το βράδυ είχαν δώσει μεταμεσονύκτιο ραντεβού στα γραφεία της Χρυσής Αυγής στον Βόλο, στα οποία και σύχναζαν ως υποστηρικτές.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Σύμφωνα με την καταρτισθείσα δικογραφία (ΑΒΜ: Η2012/663), στους κατηγορούμενους αποδόθηκαν τα αδικήματα της παράβασης του αρ. 272 παρ.1 ΠΚ «Παραβάσεις σχετικές με τις εκρηκτικές ύλες», και συγκεκριμένα για παρασκευή και κατοχή από κοινού εκρηκτικών υλών, καθώς και των διατάξεων του ν.2168/1993 «Περί Όπλων», παράνομη οπλοκατοχή και οπλοφορία. Σύμφωνα με το κατηγορητήριο, οι τρεις ανωτέρω, ενεργώντας με πρόθεση από κοινού και με κοινό δόλο και συναπόφαση κατασκεύασαν και κατείχαν παράνομα εκρηκτικές ύλες και αυτοσχέδιους εκρηκτικούς μηχανισμούς με σκοπό να προξενήσουν κοινό κίνδυνο σε ξένα πράγματα και άνθρωπο και συγκεκριμένα να επιτεθούν σε τζαμί που βρίσκεται στην οδό Αδμήτου στη Νέα Ιωνία Βόλου, υποκινούμενοι από μίσος κατά των Μουσουλμάνων. Οι κατηγορούμενοι απολογήθηκαν ενώπιον ανακριτή και αφέθηκαν ελεύθεροι με περιοριστικούς όρους.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Δεν γνωρίζουμε αν διεξήχθη δίκη για την συγκεκριμένη υπόθεση ούτε την εξέλιξή της.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η έγκαιρη επέμβαση των αρχών απέτρεψε τον σχεδιαζόμενο εμπρησμό, με σαφώς ρατσιστικό κίνητρο. Η στοχοποίηση αλλόθρησκων χώρων προσευχής και ταφής κλιμακώθηκε από τις βεβηλώσεις με μπογιές και συνθήματα σε εμπρησμούς (τετελεσμένους ή σε απόπειρα) από τους οποίους κινδύνευσαν άνθρωποι και πράγματα. Στη δικογραφία της δίκης της Χρυσής Αυγής, στα πλαίσια της οποίας συσχετίστηκε η παρούσα υπόθεση, περιέχεται φωτογραφικό υλικό δράσεων της ναζιστικής οργάνωσης έξω από λατρευτικούς χώρους μουσουλμάνων με το σύνθημα "Φωτιά στα τζαμιά".

Υπόθεση 17η

Ημερομηνία συμβάντος: 17/1/2013

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 17 Ιανουαρίου 2013, στα Πετράλωνα Αττικής, σε μεταμεσονύκτια ώρα, οι Δ.Λ. και Χ.Σ, ελληνικής υπηκοότητας, εποχούμενοι σε μοτοσικλέτα, εντόπισαν τον Πακιστανό εργάτη S.L., που κατευθυνόταν με το ποδήλατό του στον τόπο εργασίας του, σε λαϊκή αγορά. Οι δράστες έκοψαν τον δρόμο του θύματος με τη μηχανή τους, τον ακινητοποίησαν και τον μαχαίρωσαν απο κοινού επτά φορές, τη μία φορά στην καρδιά. Κάτοικοι που άκουσαν από το σπίτι τους τις κραυγές του θύματος πρόλαβαν και είδαν τα χαρακτηριστικά των δραστών, πριν αυτοί εγκαταλείψουν το θύμα τους και αποχωρήσουν, και τα έθεσαν εν γνώσει της αστυνομίας. Σε λιγότερη από μισή ώρα, οι δράστες συνελήφθησαν από αστυνομικούς στην πλατεία Συντάγματος, με δύο στιλέτα πεταλούδα στην κατοχή τους. Στη ΓΑΔΑ, οι δράστες ισχυρίστηκαν ότι το θύμα τους έκοψε τον δρόμο με το ποδήλατό του και γι' αυτό διαπληκτίστηκαν μαζί του, με συνέπεια την γενόμενη ανθρωποκτονία. Ο ένας από τους δύο δράστες ήταν πυροσβέστης. Στα σπίτια των δύο δραστών, βρέθηκαν αντικείμενα που χαρακτηρίζονται ως όπλα (μαχαίρια, λεπίδες, αεροβόλα, κλπ), ενώ στο σπίτι του ενός εντοπίστηκαν φυλλάδια της ναζιστικής οργάνωσης «Χρυσή Αυγή».

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Αν και τα πραγματικά περιστατικά τέλεσης του αδικήματος βοούσαν για την πιθανή ύπαρξη ρατσιστικού κινήτρου (ανυπαρξία συμπλοκής, αστείο πρόσχημα σε σχέση με τη βαρύτητα των τελεσθέντων πληγμάτων, εγκατάλειψη του θύματος, ευρήματα στις οικίες των δραστών, μη ύπαρξη άλλου ορατού κινήτρου, κοκ), η αστυνομία υιοθέτησε τον ισχυρισμό περί ανθρωποκτονίας "δι' ασήμαντον αφορμή", η οποία στη συνέχεια επαναλήφθηκε από τον Εισαγγελέα και το Συμβούλιο στο παραπεμπτικό βούλευμα. Ως εκ τούτου, κρίσιμες ανακριτικές ενέργειες που θεωρούνται πλέον συνήθεις σε ανθρωποκτονίες (άρση απορρήτου κινητών τηλεφώνων των δραστών, αναζήτηση οπτικοακουστικού υλικού μέσω καμερών, απόπειρα εντοπισμού μαρτύρων, κοκ) δεν έλαβαν χώρα.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών καταδίκασε τους δράστες για ανθρωποκτονία τελεσθείσα σε ήρεμη ψυχική κατάσταση και από κοινού (αριθμός απόφασης: 398/15-4-2014) και εφήρμοσε την επιβαρυντική περίσταση του α. 79 παρ. 3 για το ρατσιστικό κίνητρο, κρίνοντας ότι «η πράξη τελέστηκε από μίσος προκαλούμενο λόγω της διαφορετικότητας των εξωτερικών χαρακτηριστικών του θύματος, της θρησκείας του, της εθνικής και εθνοτικής καταγωγής του». Αστυνομικός της ΓΑΔΑ ο οποίος προσήλθε ως μάρτυρας επιχειρηματολόγησε για την πεποίθησή του ότι η ανθρωποκτονία "ήταν ένας συνηθισμένος τσαμπουκάς του δρόμου" και ότι οι δράστες "έδειχναν συγκλονισμένοι".

Στην διάρκεια της δίκης ενώπιον του Β' Μικτού Ορκωτού Εφετείου Αθηνών, αστυνομικός που συμμετείχε στην προσαγωγή και μετέπειτα σύλληψη των δραστών κατέθεσε για πρωτη φορά τις φράσεις που χρησιμοποίησαν ενώπιόν του οι δράστες για να δικαιολογηθούν: «Καλά του κάναμε, ήταν αλλοδαπός, μπαίνουν στα σπίτια μας, έχουν έρθει στη χώρα μας και μας κάνουν κακό. Καλά δεν του κάναμε;». Σε ερωτήσεις γιατί δεν είχε καταθέσει προγενέστερα τα λεχθέντα, για τα οποία δήλωσε απολύτως βέβαιος, απάντησε ότι δεν τα αξιολόγησε ως σημαντικά για την υπόθεση και τα θεώρησε «ασυναρτησίες». Το Β' ΜΟΕ Αθηνών καταδίκασε εκ νέου τους δράστες όπως πρωτόδικα (αριθμός απόφασης: 286/2019). Δεν έκανε όμως χρήση της επιβαρυντικής περίστασης του ρατσιστικού κινήτρου που είχε στο μεταξύ καταργηθεί και αντικατασταθεί με άλλη διάταξη (βλ. Κεφάλαιο IV, στοιχείο γ, της παρούσας Έκθεσης), ενώ αναγνώρισε και το ελαφρυντικό του πρότερου σύννομου βίου, γεγονός που σήμανε την αποφυλάκιση των καταδικασθέντων με τις διατάξεις της υφ' όρον απόλυσης.

Τον Οκτώβριο του 2020, οι κατηγορούμενοι καταδικάστηκαν πρωτοδίκως από το Α' Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων Αθηνών και για το αδίκημα της ένταξης σε εγκληματική οργάνωση στην δίκη της ναζιστικής εγκληματικής οργάνωσης «Χρυσή Αυγή» και επέστρεψαν στη φυλακή.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η σύλληψη των δραστών από αστυνομικούς, κατόπιν παροχής πληροφοριών από πολίτες, ήταν σημαντική για την εξιχνίαση της υπόθεσης. Ωστόσο, η παράλειψη διερεύνησης του ρατσιστικού κίνητρου, ακόμα και όταν αυτό βοά στα πραγματικά περιστατικά και φτάνει να λέγεται ρητά από τους δράστες, δημιουργεί σοβαρές ενδείξεις συγκάλυψης από τις διωκτικές αρχές. Οι δικαστές, τακτικοί και λαϊκοί, κατόρθωσαν να αξιολογήσουν το έγκλημα ως ρατσιστικό, παρά και ενάντια στην αστυνομική πλημμέλεια και συγκάλυψη.

Υπόθεση 18η

Ημερομηνία συμβάντος: 13/2/2013

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στις 13 Φεβρουαρίου 2013, στην Ιεράπετρα Κρήτης, ομάδα δέκα περίπου δραστών με τη συμμετοχή των Γ.Σ., Π.Γ., Δ.Α., Μ.Ε., Ψ.Ε., στο σύνολό τους ημεδαποί άνδρες νεαρής ηλικίας, μετέβησαν σε αγροικία που διέμεναν οι αλλοδαποί πολίτες Πακιστάν Ι.Μ., L.A. και Μ.Η. και τούς επιτέθηκαν με ξύλινα μαδέρια στο κεφάλι και το σώμα, με συνέπεια να τους προκαλέσουν σωματικές βλάβες. Τα θύματα νοσηλεύτηκαν στο Γ.Ν. Ιεράπετρας, ενώ οι δράστες διέφυγαν.

Οπτικοποίηση του περιστατικού από τον Κώστα Κυριακάκη στο πλαίσιο της καμπάνιας #ValtousX

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Αυτόπτης μάρτυρας, που βρέθηκε σε παρακείμενο ελαιοτριβείο την ώρα της επίθεσης, κατέθεσε στις αστυνομικές αρχές και προσκόμισε πινακίδες αυτοκινήτων δύο εκ των δραστών. Ο ένας εξ αυτών κλήθηκε, την επόμενη ημέρα, από την αστυνομία και αποδέχτηκε την παρουσία του στο σημείο, αρνούμενος τη συμμετοχή του στον ξυλοδαρμό, ενώ κατονόμασε άλλους τέσσερις δράστες, άπαντες μέλη της τοπικής οργάνωσης Ιεράπετρας της Χρυσής Αυγής. Σύμφωνα με το διαβιβαστικό της δικογραφίας (Τμήμα Ασφαλείας Ιεράπετρας, αριθμός πρωτοκόλλου: 1043/58737/14-α/15-2-2013), οι δράστες τέλεσαν τα αδικήματα των επικίνδυνων σωματικών βλαβών, της απειλής και της οπλοχρησίας. Οι παθόντες συνελήφθησαν την ώρα που εξέρχονταν από το νοσοκομείο, επειδή στερούνταν νομίμων εγγράφων παραμονής στη χώρα. Κατόπιν νομικών ενεργειών του δικηγόρου τους, τα θύματα κατόρθωσαν να αποτρέψουν την απέλασή τους.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Λασιθίου καταδίκασε τους πέντε δράστες για τα αδικήματα των επικίνδυνων σωματικών βλαβών, απειλής, οπλοχρησίας και συμμορίας (αριθμός απόφασης: 1079/2014). Σε μία από τις δικασίμους, η αστυνομία συνέλαβε εκ νέου τα θύματα που είχαν κλητευτεί ως μάρτυρες, ελλείψει νομιμοποιητικών εγγράφων, αλλά κατόπιν ενεργειών του δικηγόρου τους αφέθηκαν ελεύθεροι. Το Τριμελές Εφετείο Πλημμελημάτων Ανατολικής Κρήτης καταδίκασε εκ νέου τους δράστες. Οι ίδιοι δράστες ήταν κατηγορούμενοι ενώπιον του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών για το αδίκημα της ένταξης σε εγκληματική οργάνωση στη δίκη της Χρυσής Αυγής: ο ένας (επικεφαλής της τοπικής οργάνωσης Ιεράπετρας) κρίθηκε ένοχος και οι τέσσερις αθωώθηκαν.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η παρουσία αυτόπτη μάρτυρα και η κινητοποίηση των αστυνομικών αρχών σήμαναν τη σύλληψη των δραστών της ρατσιστικής επίθεσης. Ωστόσο, η σύλληψη των θυμάτων και η επισφαλής θέση τους, μέχρι να καταστεί εφικτή η έκδοση νομιμοποιητικών εγγράφων μετά τις σχετικές νομοθετικές αλλαγές (Κεφάλαιο IV, στοιχείο β, της παρούσας Έκθεσης), επιβεβαιώνει τις αιτίες ελλιπούς καταγραφής και τιμωρίας των πράξεων ρατσιστικής βίας.

Υπόθεση 19η

Ημερομηνία συμβάντος: 13/5/2013

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Το βράδυ της 13 προς 14 Μαΐου 2013, οι Π.Ν., Π.Γ. (αμφότεροι ελληνικής υπηκοότητας) και άλλοι άγνωστοι δράστες, απείλησαν με βία τον C.A., υπήκοο Καμερούν και ιδιοκτήτη του μπαρ Cointreau στην οδό Λεμεσού στην Πλατεία Αμερικής, να μην ανοίξει το κατάστημά του και στη συνέχεια, κατά τις 2πμ τα ξημερώματα, τού έβαλαν φωτιά, χρησιμοποιώντας βαριοπούλα για να σπάσουν τη τζαμαρία και βενζίνη για τον εμπρησμό. Στο σημείο προσήλθε πυροσβεστική. Η φωτιά κατασβέστηκε πριν εξαπλωθεί. Σημειώνεται ότι το κατάστημα βρισκόταν στο ισόγειο πολυκατοικίας στην οποία υπήρχαν κατοικίες. Οι δράστες προσωρινά διέφυγαν.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Σύμφωνα με το θύμα και άλλους μάρτυρες που κατέθεσαν στις αστυνομικές και δικαστικές αρχές, οι δράστες ήταν γνωστοί, είχαν συστήσει βραδινή περιπολία αστυνόμευσης στην περιοχή ήδη από τον Σεπτέμβριο του 2012 και είχαν προβεί σε αξιόποινες πράξεις κατά του καταστηματάρχη, χρησιμοποιώντας φράσεις όπως «φύγε σκύλε μαύρε, δεν θέλουμε μπουρδέλα εδώ, πήγαινε στην πατρίδα σου να κάνεις εκεί μαγαζί». Ωστόσο, σε προγενέστερες επιθέσεις, τα θύματα είτε δεν κατήγγειλαν τις σε βάρος τους πράξεις στις αστυνομικές αρχές είτε το έπραξαν, αλλά στη συνέχεια υποβλήθηκε σε βάρος τους αντίθετη μηνυτήρια αναφορά για ψευδή καταμήνυση.

Κατόπιν πολλαπλών καταθέσεων του θύματος στις 14/5, οι διωκτικές αρχές παρουσία δικαστικού λειτουργού πραγματοποίησαν έρευνα στο διαμέρισμα του ενός εκ των δύο δραστών στις 15/5, όπου αυτός ανευρέθη και συνελήφθη. Κατά την εξέτασή του, ομολόγησε τις πράξεις του. Στην οικία του, βρέθηκαν γραμμένα συνθήματα ρατσιστικού περιεχομένου και σύμβολα της Χρυσής Αυγής. Η δικογραφία σχηματίστηκε για τα αδικήματα του εμπρησμού από πρόθεση από τον οποίο μπορούσε να προκύψει κίνδυνος σε ξένα πράγματα, της παράνομης βίας και της διακεκριμένης περίπτωσης φθοράς, συγκοινοποιήθηκε δε στο νεοσύστατο Τμήμα Ρατσιστικής Βίας της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αθηνών. Κατηγορία για παραβίαση του ν. 927/1979 δεν απαγγέλθηκε.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Οι Π.Ν. και Π.Γ. δικάστηκαν σε πρώτο βαθμό ενώπιον του Β' Αυτόφωρου Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών και κρίθηκαν ένοχοι για εμπρησμό, παράνομη βία και διακεκριμένη περίπτωση φθοράς, με συνολική ποινή φυλάκισης τριών (3) ετών και πέντε (5) μηνών έκαστος (αριθμός απόφασης: 60084/20-11-2013). Το δικαστήριο έκανε δεκτή την επιβαρυντική περίσταση του άρθρου 79 παρ. 3 του Ποινικού Κώδικα για τέλεση της πράξης "από μίσος προκαλούμενο λόγω της φυλής, του χρώματος, κλπ". Το Α' Τριμελές Εφετείο Πλημμελημάτων Αθηνών καταδίκασε εκ νέου τους δράστες για τις αναφερθείσες αξιόποινες πράξεις, ωστόσο δεν έκανε εκ νέου χρήση της διάταξης για το ρατσιστικό κίνητρο (αριθμός απόφασης: 7058/2017).

Το Α' Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων Αθηνών που δίκασε την υπόθεση της ναζιστικής εγκληματικής οργάνωσης «Χρυσή Αυγή», καταδίκασε τον Π.Ν. για το αδίκημα της ένταξης σε εγκληματική οργάνωση, ενώ αθώωσε τον Π.Γ. που κατηγορούταν για το ίδιο αδίκημα.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η οργανωμένη δράση ρατσιστικών ομάδων επί μεγάλο χρονικό διάστημα αφέθηκε ατιμώρητη από τις διωκτικές αρχές, με αποτέλεσμα την κλιμάκωση των πράξεων βίας. Η συγκεκριμένη υπόθεση αποτελεί μια από τις ελάχιστες στις οποίες αξιοποιήθηκε η επιβαρυντική περίσταση του ρατσιστικού κινήτρου. Ωστόσο, η μη άσκηση δίωξης για παραβίαση του ν. 927/1979 είναι ενδεικτική της δυσκολίας των διωκτικών και δικαστικών αρχών να αξιολογήσουν και να τιμωρήσουν το ρατσιστικό έγκλημα ως τέτοιο, ακόμα και στις πιο κραυγαλέες σχετικές υποθέσεις.

Υπόθεση 20ή

Ημερομηνία συμβάντος: 7/9/2013

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Οπτικοποίηση του περιστατικού από τον Kanellos Cob στο πλαίσιο της καμπάνιας #ValtousX

Στις 7 Σεπτεμβρίου 2013 περί ώρα 22:00, στο κέντρο της Αθήνας, κατά δήλωση του παθόντος, δύο άγνωστοι δράστες, μαζί με την Δ.Γ., ακολούθησαν τον Αφγανό υπηκοο J.A.S. κατά την είσοδό του στην πολυκατοικία της οδού Βερανζέρου, όπου βρισκόταν το διαμέρισμα που ενοικίαζε και στο οποίο κατοικούσε με τα δύο από τα ανήλικά τέκνα του. Την ώρα που ξεκλείδωνε την πόρτα, αυτοί μπήκαν βίαια μέσα στο σπίτι του και του ζήτησαν να τους δείξει τα έγγραφα παραμονής του προσποιούμενοι τους αστυνομικούς. Οι δύο άνδρες χτύπησαν τον Αφγανό υπήκοο στο κεφάλι και τον απείλησαν, εν όσω η Δ.Γ. φύλαγε την είσοδο του διαμερίσματος, ώστε να μην εισέλθει κανείς σε αυτό ή να διαφύγει ο J.A.S.. Τις προηγούμενες ημέρες, άγνωστοι είχαν "μαρκάρει" τα διαμερίσματα των αλλοδαπών στην πολυκατοικία με μαύρους κέλτικους σταυρούς. Δύο ημέρες μετά τον ξυλοδαρμό του J.A.S., δηλαδή την 9/9/13 περί ώρα 14:00, οι ίδιοι δράστες με παρουσία της Δ.Γ. τον περίμεναν στην είσοδο και τον απείλησαν με τη φράση: "αν δεν ξεκουμπιστείς, το βράδυ θα έρθουν 10 άνθρωποι να σε σκοτώσουν". Όταν κλήθηκε η Αστυνομία και οι εμπλεκόμενοι οδηγήθηκαν στο Αστυνομικό Τμήμα, ο παθών δεν υπέβαλε μήνυση, καθώς η Δ.Γ. απείλησε οτι θα υποβάλει αντίθετη μήνυση για ψευδή καταμήνυση και θα ακολουθηθεί για όλους η διαδικασία του αυτοφώρου. Παρόμοιες δράσεις σε βάρος άλλων αλλοδαπών από την Δ.Γ. έχουν καταγγελθεί από τον ιδιοκτήτη της οικίας την οποία μίσθωνε ο J. A. S.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Το θύμα αναγνώρισε την Δ.Γ., κάτοικο της ίδιας πολυκατοικίας και υποψήφια βουλευτή της Χρυσής Αυγής στις κοινοβουλευτικές εκλογές του 2012 ως το άτομο

που παρενοχλούσε, απειλούσε και βιαιοπραγούσε συστηματικά κατά αλλοδαπών που διέμεναν στην οδό Βερανζέρου και την ευρύτερη περιοχή, με τη συνδρομή μελών της Χρυσής Αυγής. Κατά της Δ.Γ. και των άλλων αγνώστων δραστών υπέβαλε μηνυτήρια αναφορά στις 21/10/2013, για τα αδικήματα της παραβίασης του ν. 927/1979, της παράνομης βίας, διατάραξης οικιακής ειρήνης, κλπ.

ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Ο J A.S. εγκατέλειψε τη χώρα τον Οκτώβριο του 2013 και μετανάστευσε στη Σουηδία, κατόπιν οικογενειακής επανένωσης με τη σύζυγό του που βρισκόταν ήδη εκεί. Η τύχη της μηνυτήριας αναφοράς είναι άδηλη. Η αναφορά αναγνώστηκε ως έγγραφο στα πλαίσια της δίκης της εγκληματικής οργάνωσης «Χρυσή Αυγή», ενώ εξετάστηκαν μάρτυρες που τελούσαν σε γνώση των περιστατικών. Οι φυσικοί αυτουργοί των πράξεων σε βάρος του J.A.S. παρέμειναν ατιμώρητοι.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η ευαλωτότητα και η προσωρινότητα των προσφύγων και των μεταναστών στην χώρα όπου τελέστηκαν σε βάρος τους αξιόποινες πράξεις με ρατσιστικό κίνητρο, συνεπάγονται πολλές φορές την ατιμωρησία των δραστών.

VII. ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΩΚΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ – ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Μετά την επισκόπηση των αξιόποινων πράξεων με ρατσιστικό κίνητρο που περιλαμβάνονται στην δικογραφία της δίκης της Χρυσής Αυγής, μπορούμε να εντοπίσουμε τις πρακτικές εκείνες που συνέτειναν στην υποκαταγραφή και στον πλημμελή κολασμό του ρατσιστικού εγκλήματος που επί χρόνια επισημαίνουν οι οργανώσεις που επιφορτίστηκαν με την καταγραφή των περιστατικών ρατσιστικής βίας. Έτσι:

© Tatiana Bolari / Eurokinissi

1 Καταγράφονται υποθέσεις κατά τις οποίες οι αξιόποινες πράξεις τελούνται ενώπιον αστυνομικών οργάνων, τα οποία όμως δεν επιλαμβάνονται και δεν προβαίνουν σε προσαγωγές ή συλλήψεις με τη διαδικασία του αυτοφώρου, με συνέπεια οι δράστες να διαφεύγουν και να παραμένουν ατιμώρητοι. Στην πλέον εμβληματική περίπτωση του πογκρόμ του 2011 (Υπόθεση 4η), πλήθος αξιόποινων πράξεων τελέστηκαν ενώπιον αστυνομικών στο φως της ημέρας, όπως προκύπτει από βίντεο, χωρίς όμως οι αστυνομικοί να επεμβαίνουν. Στην περίπτωση, του εμπρησμού του τζαμιού στην Πλατεία Αττικής (Υπόθεση 3η), οι διωκτικές αρχές δεν προέβησαν σε προσαγωγές υπόπτων για την αξιόποινη πράξη του εμπρησμού, αν και οι παθόντες καταγγέλλουν ότι οι δράστες εξακολουθούσαν να βρίσκονται έξω από το τζαμί όταν προσήλθε η αστυνομική δύναμη.

2 Σε πολλές υποθέσεις, οι διωκτικές αρχές δεν προβαίνουν αυτεπαγγέλτως στις απαιτούμενες ενέργειες για την κατάρτιση δικογραφίας και την εκκίνηση διερεύνησης των αξιοποίνων πράξεων, αλλά αναμένουν από τους παθόντες ή από πολίτες που έλαβαν γνώση να προσέλθουν στο Αστυνομικό Τμήμα και να προβούν σε σχετική καταγγελία. Έτσι, στην περίπτωση της βεβήλωσης του Εβραϊκού Νεκροταφείου στα Ιωάννινα (Υπόθεση 1η), οι αστυνομικές αρχές ζήτησαν από καταγγέλλοντα πολίτη να προσέλθει στο Αστυνομικό Τμήμα και να προβεί σε μηνυτήρια αναφορά, παρά την καταγεγραμμένη συστηματική βεβήλωση του νεκροταφείου και την αυτονόητη αυτεπάγγελτη δίωξη. Στην περίπτωση του ξυλοδαρμού στον Πειραιά (Υπόθεση 8η), ο αξιωματικός υπηρεσίας ζήτησε από τους παθόντες να προσέλθουν στο Αστυνομικό Τμήμα αν και είχαν μεταφερθεί στο νοσοκομείο, έχοντας υποστεί σοβαρές σωματικές βλάβες. Στην περίπτωση του ξυλοδαρμού Κύπριου υπηκόου στο Σύνταγμα που θεωρήθηκε αλλοεθνής από τους δράστες (Υπόθεση 10η), ο αστυνομικός που έλαβε γνώση του αδικήματος από τον παθόντα δεν προέβη καν στην τυπική αναφορά της στην Υπηρεσία, όπως κανονικά προβλέπεται, με αποτέλεσμα η ΕΛΑΣ να μην μπορεί να εντοπίσει ούτε τους δράστες, αλλά ούτε καν τον ίδιο τον αστυνομικό. Στην περίπτωση της καταστροφής των γραφείων της Τανζανικής Κοινότητας από πλήθος αγνώστων δραστών (Υπόθεση 13η), η αστυνομία δεν επελήφθη αν και τελέστηκαν αυτεπαγγέλτως διωκόμενα αδικήματα. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, η αυτεπάγγελτη δίωξη για παράβαση του ν. 927/1979 συστηματικά αποφεύγεται.

3 Σε υποθέσεις στις οποίες οι διωκτικές αρχές έχουν ήδη επιληφθεί και υπάρχει κατάρτιση δικογραφίας σε εξέλιξη, παρατηρείται αργοπορία στην εκτέλεση τυπικών ανακριτικών ενεργειών ρουτίνας, γεγονός που καθυστερεί δραματικά την εξιχνίαση της υπόθεσης, την ταυτοποίηση του δράστη και την διεξαγωγή της δίκης. Με δεδομένη την προσωρινότητα των προσφύγων και των μεταναστών και την πολύ πιθανή εκ νέου μετακίνησή τους από τη χώρα, η πρακτική αυτή αυξάνει υπέρμετρα την ατιμωρησία σε σύγκριση με τα περιστατικά του κοινού ποινικού εγκλήματος. Έτσι, στην περίπτωση της ληστείας του υπηκόου Μπαγκλαντές το 2010 (Υπόθεση 2η), η ταυτοποίηση του κατόχου ενός αυτοκινήτου μέσω της πινακίδας του διήρκεσε ενάμιση χρόνο και η απολογία του φερόμενου ως δράστη ενώπιον ανακριτή για το κακούργημα της ληστείας έλαβε χώρα πέντε χρόνια μετά την πράξη, όταν πλέον ο παθών είχε καταστεί αγνώστου διαμονής. Στην περίπτωση του ξυλοδαρμού του Ελληνοαιγύπτιου στην Πλατεία Αττικής (Υπόθεση 15η), οι διωκτικές αρχές δεν προέβησαν σε τυπικές ενέργειες, όπως η ανεύρεση του οδηγού του τρόλεϊ από το οποίο κατέβηκε το θύμα, ώστε αυτός - και πιθανόν και άλλοι επιβάτες - να καταθέσει ως μάρτυρας, με σκοπό την ταυτοποίηση των δραστών.

4 Κατά την κατάρτιση της δικογραφίας και την διαβίβαση αυτής στις εισαγγελικές αρχές, παρατηρείται συστηματική υποεκτίμηση του ποινικού φορτίου των εγκλημάτων, με νομικό χαρακτηρισμό (κυρίως των σωματικών βλαβών) υποδεέστερο αυτού που υποδεικνύουν τα πραγματικά περιστατικά, τα έγγραφα της υπόθεσης και τα πορίσματα της νομολογίας. Συνήθως, η πρακτική αυτή συνοδεύεται από ελλιπή ιατροδικαστική καταγραφή των τραυμάτων, η οποία καταλείπεται στην πρωτοβουλία του θύματος, και καταλήγει στον σχηματισμό δικογραφίας ήσσονος ποινικής απαξίας (πλημμέλημα αντί για κακούργημα, έλασσον πλημμέλημα αντί για μείζον, κοκ). Έτσι, στην περίπτωση του ξυλοδαρμού του Ελληνοαιγύπτιου στην Πλατεία Αττικής (Υπόθεση 15η), η σωματική βλάβη χαρακτηρίστηκε ως επικίνδυνη και όχι ως βαριά (ο παθών έχασε την όρασή του από το ένα μάτι), ενώ η διάγνωσή της, αν και το θύμα είχε διακομιστεί στο νοσοκομείο και η υπόθεση του είχε λάβει ευρεία δημοσιότητα στα ΜΜΕ, αφέθηκε στην προαίρεση του παθόντος, με αποτέλεσμα το ιατροδικαστικό παραπεμπτικό να μην επιδοθεί αφού αυτός είχε ήδη εγκαταλείψει την χώρα. Στην περίπτωση της επίθεσης στην οικία των Αιγύπτιων αλιεργατών (Υπόθεση 9η), ο τραυματισμός του Α.Ε. χαρακτηρίστηκε βαριά σωματική βλάβη, αν και τα πραγματικά περιστατικά και η νοσηλεία του παθόντος υποδείκνυαν την ύπαρξη ενδεχόμενου ανθρωποκτόνου δόλου. Η αποστολή ιατροδικαστή στο νοσοκομείου όπου νοσηλευόταν ο παθών, αν και διατάχθηκε, ουδέ-

ποτε έλαβε χώρα. Στην περίπτωση του ξυλοδαρμού των Πακιστανών υπηκόων στο Λαύριο (Υπόθεση 14η), οι σωματικές βλάβες χαρακτηρίζονται από την Αστυνομία απλές, αν και η ιατροδικαστική τις χαρακτηρίζει επικίνδυνες.

5 Σε πλήθος υποθέσεων, το ρατσιστικό κίνητρο δεν διερευνάται και τούτο όχι μόνο στις δυσχερέστερες περιπτώσεις όπου αυτό εμφανίζεται ως συντρέχον (μαζί με έτερο κίνητρο, πχ προγενέστερη αντιδικία, συμπλοκή κλπ), αλλά ακόμα και όταν αυτό είναι απολύτως κυρίαρχο. Η πλημμέλεια αυτή αποτυπώνεται σε ελλιπείς ανακριτικές ενέργειες αλλά και στο διαβιβαστικό της δικογραφίας προς τον Εισαγγελέα, όπου αφενός η αναφορά σε ρατσιστικό κίνητρο συνήθως απουσιάζει, αφετέρου δεν περιλαμβάνεται το αδίκημα της παραβίασης του ν. 927/1979 αν και πολλές φορές τα πραγματικά περιστατικά (πχ οι χρησιμοποιηθείσες φράσεις των φερομένων δραστών, κοκ) πανηγυρικά το στοιχειοθετούν. Έτσι, στην περίπτωση του ξυλοδαρμού Αλβανών υπηκόων στην Κασσάνδρεια Χαλκιδικής (Υπόθεση 5η), οι διωκτικές αρχές δεν ενέταξαν την παραβίαση του ν. 927/1979 στο διαβιβαστικό της δικογραφίας αν και οι φράσεις του φερόμενου ως δράστη («γαμώ τη ράτσα σας») θα το δικαιολογούσε. Αλλά ακόμα και στην περίπτωση της ανθρωποκτονίας του Πακιστανού υπηκόου Σ.Λ. στα Πετράλωνα (Υπόθεση 17η), οι διωκτικές αρχές ουδέποτε διερεύνησαν το ρατσιστικό κίνητρο, παρά αρκέστηκαν να καταγράψουν - και από ένα σημείο και πέρα να υιοθετήσουν - τον ισχυρισμό των δραστών ότι οι επτά μαχαιριές κατά άοπλου θύματος (η μία στην καρδιά) ήταν αποτέλεσμα «διαπληκτισμού δι' ασήμαντον αφορμή».

6 Σε κάποιες από τις καταγραφείσες υποθέσεις, αστυνομικά όργανα δίνουν στα θύματα την εικόνα ενεργητικής συνέργειας στην συγκάλυψη των αξιόποινων πράξεων και του ρατσιστικού τους κινήτρου. Έτσι, στην περίπτωση της απόπειρας ανθρωποκτονίας του Α.Ε. στην οικία των Αιγύπτιων αλιεργατών στο Πέραμα (Υπόθεση 9η), αστυνομικοί επέτρεψαν στους κατηγορούμενους να αλλάξουν ρούχα και να αποκρύψουν έτσι ένα σημαντικό αποδεικτικό στοιχείο για την τέλεση και τον ρατσιστικό χαρακτήρα της ανθρωποκτονίας. Στην περίπτωση της ανθρωποκτονίας του Πακιστανού υπηκόου Σ.Λ. στα Πετράλωνα (Υπόθεση 17η), κάποιοι από τους αστυνομικούς που κατέθεσαν στο ακροατήριο είτε συντάχθηκαν ανοιχτά με τους ισχυρισμούς των δραστών είτε απέκρυψαν κρίσιμα γεγονότα τα οποία εισφέρθηκαν σε μεταγενέστερο χρόνο, με κυριότερες τις φράσεις των δραστών κατά την σύλληψή τους που αποκάλυπταν πανηγυρικά τον ρατσιστικό χαρακτήρα της ανθρωποκτονίας. Στην περίπτωση

των φθορών σε βάρος υπηκόου Νιγηρίας στη Ραφήνα (Υπόθεση 11η), αστυνομικός ήταν παρών κατά την τέλεση των αξιόποινων πράξεων (ως συνοδός του βουλευτή), ενώ έτερος αστυνομικός έφτασε να μεταφέρει την - μηδέποτε εισφερθείσα - συγγνώμη των κατηγορουμένων, προκειμένου να ωθήσει τον παθόντα στην απόσυρση της επιθυμίας του για την ποινική δίωξη, αν και κανονικά ήταν επιφορτισμένος με την υλοποίηση της εισαγγελικής παραγγελίας λήψης κατάθεσης εκ μέρους του παθόντος. Η αναζήτηση πειθαρχικών και ποινικών ευθυνών για αυτές τις παράνομες ενέργειες είναι σπάνια και, όταν προκύπτει, όπως έγινε στην περίπτωση του αξιωματικού υπηρεσίας στον Πειραιά (Υπόθεση 8η), το αποτέλεσμα της ΕΔΕ είναι η επιβολή της ελαφρύτερης δυνατής ποινής.

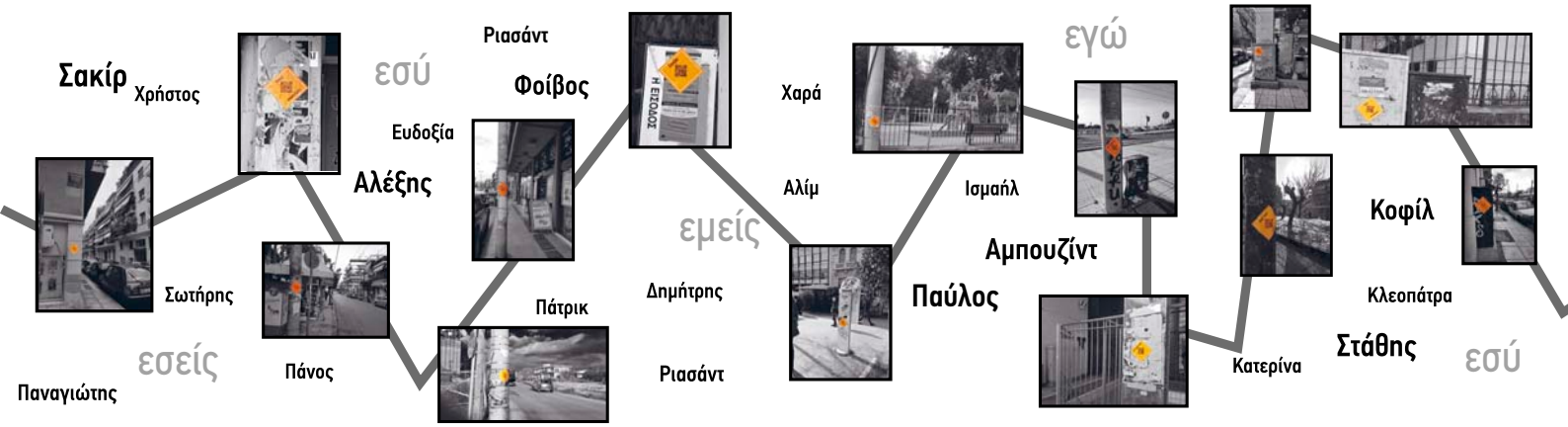

Σε πολλές από τις διερευνώμενες υποθέσεις, τα πραγματικά περιστατικά τέλεσης των αξιόποινων πράξεων, η ταυτότητα των δραστών και η ύπαρξη ρατσιστικού κινήτρου προϊδέαζαν για την ύπαρξη οργανωμένης εγκληματικής δράσης. Ωστόσο, οι διωκτικές αρχές μέχρι την ανθρωποκτονία του Παύλου Φύσσα τον Σεπτέμβριο του 2013 και την κατάρτιση της δικογραφίας της εγκληματικής οργάνωσης, ουδέποτε διερεύνησαν τον οργανωμένο χαρακτήρα τέλεσης των αξιόποινων πράξεων, ακόμα και όταν υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις προς τούτο. Έτσι, στην περίπτωση του πογκρόμ του 2011 (Υπόθεση 4η), του εμπρησμού του τζαμιού στην Πλατεία Αττικής (Υπόθεση 3η), του ξυλοδαρμού των Αφγανών υπηκόων στον Άγιο Παντελεήμονα (Υπόθεση 6η), του ξυλοδαρμού του Ελληνοαιγύπτιου στην πλατεία Αττικής (Υπόθεση 15η), των φθορών και του εμπρησμού του Cointreau στην πλατεία Αμερικής (Υπόθεση 13η και 19η), ο χρόνος και ο τόπος τέλεσης, το modus operandi των δραστών, το πλήθος και η οργάνωσή τους υπό τη μορφή περιπολίας, η δράση υπό την αιγίδα της ίδιας οργάνωσης («Χρυσή Αυγή») θα μπορούσαν να οδηγήσουν στη συσχέ-

τιση των δικογραφιών πολύ πριν τον Σεπτέμβριο του 2013, κίνηση που θα διευκόλυνε την τέλεση ανακριτικών ενεργειών αυξημένης αποδεικτικής σημασίας και την εξάρθρωση του διαφαινόμενου εγκληματικού δικτύου. Παρομοίως, στην περίπτωση των επιθέσεων σε βάρος Πακιστανών υπηκόων στη Μεταμόρφωση (Υπόθεση 12η), προέκυψε από τα πραγματικά περιστατικά η ύπαρξη οργανωμένης εγκληματικής ομάδας (πέραν του ενός συλληφθέντος δράστη), η οποία ουδέποτε εξαρθρώθηκε. Για τις πλημμέλειες αυτές, η εθνικότητα των παθόντων έπαιξε αδιαμφισβήτητα πρωτεύοντα ρόλο.

8 Η συστηματική ατιμωρησία που απόλαυσαν από τις διωκτικές αρχές οι δράστες ρατσιστικών εγκλημάτων σήμανε την εδραίωση της πεποίθησης στα θύματα ότι η προσφυγή στις αρχές είναι μάταιη, μπορεί δε να σημάνει και την μετατροπή του θύματος σε θύτη με την υποβολή αντίθετων μηνύσεων για ψευδή καταμήνυση ή τη σύλληψη του θύματος ελλείψει νομιμοποιητικών εγγράφων. Έτσι, στην περίπτωση του υπηκόου Καμερούν, ιδιοκτήτη του καταστήματος στην Πλατεία Αμερικής, ο παθών είχε καταθέσει παλιότερα μήνυση (Υπόθεση 13η) κατά του δράστη τού σε βάρος του εμπρησμού (Υπόθεση 19η), υφιστάμενος την αντίθετη μήνυση από πλευράς δράστη για ψευδή καταμήνυση. Στην περίπτωση του ξυλοδαρμού του Αφγανού υπηκόου στη Βερανζέρου (Υπόθεση 20ή), ο παθών δεν υπέβαλε μήνυση στα πλαίσια του αυτοφώρου και, με την πρώτη ευκαιρία, έφυγε από τη χώρα. Στην περίπτωση των φθορών ξένης ιδιοκτησίας στη Ραφήνα (Υπόθεση 11η), ο παθών, υπήκοος Νιγηρίας, αν και αναγνώριζε τους δράστες, εξέφρασε μεγαλόφωνα την απογοήτευσή του από τις διωκτικές αρχές και δεν προσήλθε ως μάρτυρας στο ακροατήριο.

9 Στο υπαρκτό αίσθημα ατιμωρησίας, πρέπει να προστεθεί η απουσία νομοθετικού πλαισίου (μέχρι το 2015) για την προστασία του παθόντος πολίτη τρίτης χώρας που δεν διέθετε νομιμοποιητικά έγγραφα, γεγονός που είχε ως συνέπεια την σύλληψη και – στις χειρότερες περιπτώσεις – την απέλαση του θύματος. Έτσι στην περίπτωση του ξυλοδαρμού Πακιστανών υπηκόων στο Λαύριο (Υπόθεση 14η), ο βασικός μάρτυρας και παθών συνελήφθη από την Αστυνομία ελλείψει νομιμοποιητικών εγγράφων και απελάθηκε από τη χώρα. Στην περίπτωση του ξυλοδαρμού των Πακιστανών υπηκόων στην Ιεράπετρα Κρήτης (Υπόθεση 18η), τα θύματα συνελήφθησαν από την αστυνομία την ώρα που εξέρχονταν από το νοσοκομείο, ενώ διέτρεχαν κίνδυνο σύλληψης ακόμα και όταν προσέρχονταν στο δικαστήριο για να καταθέσουν ως μάρτυρες, μέχρι να κατορθώσουν την έκδοση άδειας νόμιμης διαμονής.

10 Κατόπιν τούτων, είναι λίγες οι περιπτώσεις κατά τις οποίες οι αστυνομικές αρχές έδρασαν αποτελεσματικά και απέτρεψαν την τέλεση ρατσιστικών εγκλημάτων ή συνέλαβαν άμεσα τους δράστες τους. Έτσι, στην περίπτωση της απόπειρας εμπρησμού στον Βόλο (Υπόθεση 18η), οι αστυνομικοί απέτρεψαν την τέλεση του αδικήματος, συλλαμβάνοντας τους δράστες. Στην περίπτωση της ληστείας σε βάρος των δύο γυναικών ελληνικής καταγωγής από την Αλβανία (Υπόθεση 7η), κινητοποιήθηκαν άμεσα και συνέλαβαν τους δράστες. Σε διάφορες περιπτώσεις (με σημαντικότερες την απόπειρα ανθρωποκτονίας του Α.Α. στο Πέραμα και την ανθρωποκτονία του Σ.Λ. στα Πετράλωνα), η τέλεση από αστυνομικά όργανα των καθηκόντων τους σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον νόμο συνυπάρχει με την πλημμέλεια και την παραμέλησή τους από άλλους αστυνομικούς ή ακόμα και με την από μεριάς τους συνέργεια και ενεργητική συγκάλυψη των εγκλημάτων. Σε κάθε περίπτωση, οι ερευνώμενες περιπτώσεις σε αυτή την Έκθεση ανήκουν σε μια μικρή μειοψηφία όπου διαθέτουμε καταρτισθείσες δικογραφίες. Δεν είναι, δηλαδή, παρά η κορυφή του παγόβουνου ενός καθεστώτος ατιμωρησίας της ρατσιστικής βίας.

VIII. ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα ευρήματα της Έκθεσής μας και η συγκριτική τους αξιολόγηση επιβεβαιώνουν τα αναφερόμενα στις εκθέσεις του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας και εξηγούν την υποεκτίμηση του ρατσιστικού εγκλήματος και τον πλημμελή ποινικό κολασμό του κατά την επίμαχη περίοδο 2009-2013.

Φυσικά, οι διωκτικές αρχές και συγκεκριμένα η Ελληνική Αστυνομία δεν φέρει το σύνολο της ευθύνης για αυτό το φαινόμενο. Για να φέρουμε ένα αυτονόητο παράδειγμα: η υποεκτίμηση της ποινικής απαξίας των ρατσιστικών εγκλημάτων που περιέχεται στα διαβιβαστικά των δικογραφιών, όπως ήδη αναλύθηκε, θα μπορούσε να διορθωθεί (και σε κάποιες περιπτώσεις διορθώθηκε) από τις εισαγγελικές και δικαστικές αρχές, το ίδιο, δε, θα μπορούσε να συμβεί και με τις προανακριτικές ενέργειες που δεν έλαβαν χώρα, κοκ. *Η εμπειρία, όμως, δείχνει ότι οι ενέργειες και οι εκτιμήσεις της Αστυνομίας σημαδεύουν αποφασιστικά την ποινική εξέλιξη μιας υπόθεσης*. Αν κάποιες ενέργειες δεν γίνουν άμεσα, σε πρώτο χρόνο, και αν τα πράγματα εκτιμηθούν με τρόπο που αποτυπώνεται σε ένα διαβιβαστικό έγγραφο, η δύναμη της αδράνειας (ιδίως αν δεν υπάρξει παρουσία και παρέμβαση του θύματος διά πληρεξουσίου δικηγόρου) σημαίνει συνήθως την αποδοχή του διαμορφωμένου status quo από τους εισαγγελικούς και δικαστικούς λειτουργούς. Η στάση των αστυνομικών αρχών συγκροτούσε, δηλαδή, ένα είδος «κόσκινου», που εξηγεί σε μεγάλο βαθμό την υποεκτίμηση και τον πλημμελή κολασμό του ρατσιστικού εγκλήματος.

Για να ερμηνεύσουμε αυτή την επιβεβαιωθείσα στάση των αστυνομικών αρχών, δεν πρέπει να καταφύγουμε κυρίως στη διασύνδεση αστυνομικών οργάνων και πυρήνων εντός των διωκτικών αρχών με τη ναζιστική εγκληματική οργάνωση «Χρυσή Αυγή», που εμφανίζεται ως ο συλλογικός δράστης πολλών από τις περιγραφείσες ρατσιστικές επιθέσεις. Η διασύνδεση αυτή είναι βεβαίως υπαρκτή και εξακριβωμένη. Διαφαίνεται ευκρινώς από τα πραγματικά περιστατικά κάποιων εκ των υποθέσεων που αναλύθηκαν και, εξάλλου, έχει επισημανθεί εμφατικά από την πρωτόδικη απόφαση του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών που καταδίκασε αστυνομικό της Ασφάλειας Πειραιά για το αδίκημα της ένταξης σε εγκληματική οργάνωση. Σχετικές έρευνες πραγματοποιήθηκαν και από το Τμήμα Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΛΑΣ, με πόρισμα που επιχειρεί ανεπιτυχώς να ακυρώσει τις καταγγελίες (το πόρισμα όπως δημοσιοποιήθηκε εδώ: tinyurl.com/utj4rkke και εδώ: tinyurl.com/4e39b7py και μια

πρώτη κριτική εδώ: tinyurl.com/axf9tsuf). Για τις διασυνδέσεις αυτές, πρέπει αυτονοήτως να αναζητηθούν πειθαρχικές και ποινικές ευθύνες, κάτι που δεν έχει συμβεί μέχρι σήμερα.

Ωστόσο, το εύρος του προβλήματος είναι τέτοιο που δεν ερμηνεύεται αποτελεσματικά από ατομικές στάσεις, παρά μόνον αν αντιμετωπιστεί ως αυτό που είναι, δηλαδή ως συστημικό πρόβλημα και, μάλιστα, ως συστημικό πρόβλημα πέραν των στενών ορίων της αστυνομίας.

Κλειδί στην κατανόησή μας είναι η νομοθετική πρόβλεψη ήδη από το 2005 ότι πολίτες τρίτων χωρών δεν απολαύουν των δημόσιων υπηρεσιών από το γεγονός και μόνο ότι δεν διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα (Κεφάλαιο V, στοιχείο β, της παρούσας Έκθεσης). Η πρόβλεψη αυτή στέλνει μήνυμα προς όλες τις υπηρεσίες και τις αρχές ότι οι πολίτες που στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων ανήκουν σε υποδεέστερη κατηγορία από όσους τα διαθέτουν, ακόμα και για αυτονόητες υπηρεσίες παιδείας, υγείας ή προστασίας της σωματικής ακεραιότητας. Με δεδομένο ότι η στέρηση νομιμοποιητικών εγγράφων είναι βασικά ίδιον αλλοδαπών πολιτών, η συγκεκριμένη πρόβλεψη αποτέλεσε εργαστήριο εκκόλαψης θεσμικού ρατσισμού. Από το 2010 και μετά, η τοποθέτηση των χωρίς χαρτιά πολιτών τρίτων χωρών σε μια άτυπη «βήτα κατηγορία» εντός της ελληνικής έννομης τάξης συνοδεύτηκε από την ενεργητική στοχοποίηση της μετανάστευσης – και από ένα σημείο και πέρα της ίδιας της αλλοδαπότητας όπως συνέβη με την επιχείρηση «Ξένιος Δίας» το 2012 (βλ. σχετικά στην Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του, Σεπτέμβριος 2013, σελ. 33 επ., https://tinyurl.com/uckyfck9). Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο μετανάστης και ο πρόσφυγας δεν μπορούσε να γίνει αποδεκτός από τις αρχές ως θύμα εγκληματικής ενέργειας, αλλά κατανοούταν αποκλειστικά ως «εχθρός». Αυτό εξάλλου σήμαινε και η απαίτηση εκ μέρους της Πολιτείας από τις αστυνομικές αρχές για σύλληψη και απέλαση του θύματος ενός ρατσιστικού εγκλήματος.

Αποδεικνύεται, δηλαδή, ακόμα μια φορά, ότι ο θεσμικός ρατσισμός είναι πιο σημαντικό πρόβλημα από τις ξενοφοβικές στάσεις και αντιλήψεις μερίδας του πληθυσμού. Η ξενοφοβία είναι βεβαίως αποδοκιμαστέα και λειτουργεί ως θερμοκήπιο βίαιων ενεργειών. Αλλά, ο θεσμικός ρατσισμός είναι εξαρχής περιβεβλημένος με την ισχύ του κράτους.

Το συμπέρασμα αυτό είναι χρήσιμο και σήμερα. Η Ελληνική Δημοκρατία έχει προβεί σε διορθώσεις της απαράδεκτης κατάστασης που επικρατούσε σε νομοθετικό και θεσμικό επίπεδο, ιδίως στο πρώτο μισό της προηγούμενης δεκαετίας, όσον αφορά το ρατσιστικό έγκλημα. Σήμερα, η ασκούμενη κριτική προς τις ελληνικές αρχές αφορά λιγότερο την απουσία νόμων και θεσμών και περισσότερο την μη εφαρμο-

γή τους (βλ. την τεκμηριωμένη συμβολή του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας και άλλων οργανώσεων ενώπιον της Επιτροπής των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για την υπόθεση Σακίρ κατά Ελλάδας, αρ. 48475/09, tinyurl.com/53k7a592). Περαιτέρω, η καταδίκη της Χρυσής Αυγής ως εγκληματικής οργάνωσης έθεσε θεσμικά, για πρώτη φορά με τέτοια καθαρότητα, μια κόκκινη γραμμή απέναντι στη ρατσιστική και φασιστική βία.

Ωστόσο, ο περιορισμός χιλιάδων πολιτών τρίτων χωρών σε μαζικούς καταυλισμούς, στρατόπεδα και κέντρα κράτησης στα νησιά, τα σύνορα και την ενδοχώρα, δημιουργεί ξανά πολίτες βήτα κατηγορίας. Ταυτόχρονα, ο αριθμός των ανθρώπων χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα οι οποίοι εισέρχονται και εξέρχονται από το νομιμοποιητικό τους καθεστώς στα διάφορα στάδια της ενταξιακής τους πορείας παραμένει σημαντικός και συνεχώς αυξανόμενος και καλείται να αντιμετωπίσει τις ίδιες προκλήσεις που αναλύθηκαν στην έκθεσή μας. Η στοχοποίηση της μετανάστευσης και της προσφυγιάς της οποίας υπήρξαμε μάρτυρες το έτος 2020 από τις ελληνικές αρχές, με ρητορική περί «εισβολής» από επίσημα χείλη, σε συνδυασμό με τις συνθήκες της πανδημίας, δημιουργεί το ίδιο τοξικό μίγμα που προηγήθηκε της κλιμάκωσης της ρατσιστικής βίας το χρονικό διάστημα που πραγματεύτηκε η Έκθεσή μας[2].

Εκφράζουμε την ευχή ότι τα πορίσματα αυτής της Έκθεσης θα καταστούν κτήμα τόσο των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών όσο και των θεσμικών φορέων της Ελληνικής Πολιτείας. Η συλλογική αυτογνωσία είναι απαραίτητη συνθήκη για να μην επαναληφθεί το φαινόμενο της οργανωμένης ρατσιστικής βίας, της θεσμικής αμεριμνησίας της Πολιτείας και της συστηματικής ατιμωρησίας των δραστών, στο παρόν και το μέλλον.

2 Βλ. χαρακτηριστικά, την τελευταία έκθεση της HumanRights360: https://www.humanrights360.org/the-european-and-national-asylum-policy-at-the-land-borders-of-evros/.

HUMAN RIGHTS360°

Λεωφ. Βασ. Σοφίας 95, 115 21 Αθήνα
95, V. Sofias Ave, 115 21 Athens, Greece
T. (+30) 210 6400214-215
contact@humanrights360.org

Με την υποστήριξη του Help Refugees